Влада – Радам!

Голос України

Газета Верховної Ради України № 124 (874) ♦ Субота, 2 липня 1994 року ♦ Ціна договірна

Яків ГАЛЬЧЕНКО, «Голос України»

КУДИ СПРЯМОВАНО ПОГЛЯД КРИМУ?

Точніше, мабуть, було б ставити запитання так: хто, куди й навіщо спрямовує погляди кримчан? Проте багато мешканців півострова вже розібралися і дають такі відповіді. Розвиток подій у Криму залежить і залежатиме надалі лише від Верховної Ради Криму. І першою передумовою цього бачать необхідність зупинити дію всіх постанов, що суперечать чинному законодавству України, і передусім її Конституції. А приймаючи будь-яке рішення, парламент має пам'ятати: Крим є складовою частиною України і варто ураховувати інтереси всіх народів, що проживають у Криму, у тому числі кримськотатарського. Парламенти Криму й України мають знайти розумний компроміс. Мають. Повинні. Зобов'язані.

(Закінчення на 5-й стор.).

Фото Олександра КЛИМЕНКА.

ЗУСТРІЧ З ГОЛОВАМИ ОБЛАСНИХ РАД

30 червня відбулася зустріч Президента України Леоніда Кравчука, Голови Верховної Ради України Олександра Мороза та Прем'єр-міністра України Віталія Масола з новообраними головами обласних Рад народних депутатів.

Поздоровивши народних обранців із виявленою їм довірою і побажавши їм успіхів у праці на благо народу України, Леонід Кравчук спинився на деяких проблемах, що виникають у зв'язку з реорганізацією виконавчих структур державної влади на місцях. Він, зокрема, висловився за найуважніше врахування при формуванні виконавчих органів творчого потенціалу і досвіду місцевих кадрів, за неухильне дотримання законодавчих норм про працю та державну службу.

Голова Верховної Ради України Олександр Мороз присвятив свій виступ питанням, пов'язаним із реформуванням Рад як органів, що поєднують функції самоврядування і державної влади. Він закликав посилити роль державного регулювання, відновити поняття державної дисципліни і втілити його в конкретні справи.

Прем'єр-міністр України Віталій Масол познайомив новообраних голів обласних Рад народних депутатів з планами найближчих заходів в економічній та соціальній сфері. Він наголосив також на необхідності тісної взаємодії виконкомів відповідних рівнів з Кабінетом Міністрів, зокрема, шляхом чіткого інформування про стан справ на місцях.

Учасників наради було проінформовано про узгоджені позиції вищого керівництва держави щодо формування Кабінету Міністрів України.

Прес-служба Президента України — Укрінформ.

У Центральній виборчій комісії по виборах Президента України

На засіданні Центральної виборчої комісії, яке відбулося 30 червня, було розглянуто питання про результати виборів Президента України. Повідомлення з цього приводу зробив голова комісії І.Г.Ємець. Він поінформував, що 26 червня 1994 року виборці України засвідчили свою громадянську позицію й відповідальність, у голосуванні взяло участь 70,38 відсотка виборців, внесених до списків. Вибори відбулися в усіх 27 виборчих округах.

Повідомлення про результати виборів у республіці буде опубліковано в газеті «Голос України» та оголошено по телебаченню і радіо в установлений виборчим законом строк.

У зв'язку з тим, що жоден з кандидатів, які балотувалися на виборах, не одержав більше половини голосів виборців, що взяли участь у голосуванні, Центральна виборча комісія відповідно до статті 42 Закону про вибори Президента України прийняла рішення про проведення повторного голосування по двох кандидатах, які одержали найбільшу кількість голосів, — Кравчуку Леоніду Макаровичу та Кучмі Леоніду Даниловичу. Повторно голосування призначене на неділю, 10 липня 1994 року.

Центральна виборча комісія затвердила текст виборчого бюлетеня для повторного голосування по виборах Президента України.

(Закінчення на 3-й стор.).

Голова ВР України знайомиться з дипкорпусом

Питання поглиблення зв'язків у різних галузях обговорювалися під час зустрічі 30 червня Голови Верховної ради України Олександра Мороза і Надзвичайного і Повноважного Посла Китайської Народної Республіки в Україні Чжана Чженя. Незважаючи на інтенсивний розвиток зв'язків з моменту проголошення незалежності України, сказав О.Мороз, їхній рівень поки що не відповідає потенціалу двох країн. Важливим кроком подальшого розвитку дружніх стосунків між Україною і КНР стане візит до нашої країни у вересні ц.р. Президента КНР Цзян Цземіня. Посол привітав Голову ВР з обранням на цю посаду і передав йому поздоровлення від Голови Постійного Комітету Всекитайських зборів народних представників Цяо Ші. Відповідаючи на запитання Посла, чи не означає внесення до порядку денного ВР України питання про тимчасове припинення вивезення ядерної зброї з території України можливої відмови від без'ядерного статусу, Голова ВР сказав: ні. Можлива лише зміна методів, а не суті питання.

Ця тема цікавила і Надзвичайного і Повноважного Посла Румунії в Україні Іоана Бістріану, якого прийняв в той же день Голова Верховної Ради України Олександр Мороз. Обговорювалися також проблеми розвитку співробітництва наших країн. Торкаючись протиправних дій Верховної Ради Республіки Крим, Іоан Бістріану підкреслив, що його країна вважає: стосунки Києва і Сімферополя — внутрішня проблема України. Олександр Мороз сказав з цього приводу, що днями робоча парламентська група відбуде до Криму, щоб знайти можливості мирного приведення Конституції Криму у відповідність з законами України. Він особисто — проти застосування крайніх заходів.

Форум профспілок України

У Києві 30 червня завершив роботу III Конгрес Федерації профспілок України.

Після тривалого обговорення прийнято постанову про тактику дій Федерації профспілок України по забезпеченню соціальних гарантій трудящих, якою передбачаються конкретні заходи щодо вирішення профспілками питань у сфері праці та зайнятості, оплати праці, оподаткування, приватизації та функціонування соціальної інфраструктури, охорони праці, правового захисту тощо.

Конгрес зорієнтував профспілки на об'єднання зусиль у досягненні поставлених завдань з використанням усіх законних важелів, конструктивну роботу її членів у комісіях Верховної Ради, з окремими депутатами, а при необхідності — проведення колективних дій.

Конгрес ухвалив вступ Федерації профспілок України до Загальної Конфедерації профспілок, а також прийняв звернення до Верховної Ради про вирішення нагальних проблем геології, обговорив окремі питання щодо профспілкового майна.

На конгресі виступив Голова Верховної Ради України Олександр Мороз. У своїй промові він порушив ряд актуальних питань щодо діяльності парламенту, співпраці цього органу з профспілками. Як основне завдання на сучасному етапі він визначив консолідацію суспільства для вирішення економічних питань.

Прес-служба ФПУ — Укрінформ.

Парламентська хроніка

Нема політики — є робота

Денне і вечірнє засідання 30 червня

Більшу частину робочого часу на цих засіданнях депутати присвятили обговоренню постанови ВР України «Про стан науки та її роль в економічному розвитку України». Затим було затверджено персональний склад Контрольної комісії ВР з питань приватизації, внесено зміни й доповнення до пункту 32 Закону про освіту, до постанови ВР від 25 листопада 1993 року «Про порядок уведення в дію Закону України «Про внесення змін до декретів Кабінету міністрів України «Про валютне регулювання» та до пункту 15 статті 4 Декрету Кабінету міністрів «Про державне мито».

Ці засідання були, що називається, робочими і підтвердили головну особливість і цього, і попереднього парламенту, а саме: коли розглядаються питання, що не викликають політичного протистояння, то депутати з усіх фракцій, груп і групок працюють продуктивно і конструктивно. Цього й вимагало головне політичне питання засідань — становище, яке склалося в нашій науці. Депутатам треба було з'ясувати майже сакраментальне питання, на кшталт «що перше: яйце чи курка» — чи першочергово розвивати науку, чиї досягнення можуть значно допомогти економіці, чи приділити увагу економічному розвиткові, піднести промисловість до такого рівня, щоб вона могла відраховувати кошти на розвиток науки.

Звісно, депутати не могли остаточно розв'язати цю проблему, зате, як на мене, виробили оптимальний підхід до проблеми, який у нашій ситуації взагалі може бути універсальним для країни. Парламентарії вирішили спершу визначити пріоритети в економіці і в науці і вже на них виділяти кошти, яких справді катастрофічно не вистачає, незважаючи на численні емісії. Це дуже важливо в першу чергу для науки, яка сьогодні взагалі виживає тільки зусиллями ентузіастів і потерпає од відсутності коштів, необхідного обладнання, матеріалів, од відпливу кваліфікованих фахівців і вчених за кордон.

Так само прагматично депутати підійшли й до питання про зупинення приватизаційних процесів, яке виникло під час обговорення персонального складу Контрольної комісії з питань приватизації. Частина депутатів вимагала негайного припинення приватизації з однією метою: розібратися з порушеннями, які мають місце, з так званою «прихватизацією». Після тривалих суперечок було вирішено: не можна зовсім зупиняти фундаментальний процес тільки через те, що «хтось десь у нас іноді чесно жити не хоче». Зате нова комісія матиме повноваження з'ясовувати і розбиратися з приватизацією як узагалі, так і в кожному окремому випадку.

Володимир СКАНЯ.

Мозок підживимо, інші органи нехай живляться від нього

Ранкове і денне засідання 1 липня

Приблизно такий висновок можна зробити після прийняття парламентом постанови «Про стан науки та її роль в економічному розвитку України», яка, зокрема, передбачає забезпечення пріоритетного фінансування науково-технічної діяльності з державного бюджету і встановлення у 1995 році обсягу бюджетних асигнувань, спрямованих на ці цілі, не менш як 1,7 відсотка валового внутрішнього продукту.

Намагаючись уникнути деяких декларативних положень, парламентарії, зокрема, уточнили, що ліквідація заборгованості за видатками державного бюджету на науку та освіту має відбутися до 1 серпня цього року.

Сьогодні парламент заспокоїв не лише освітян і науковців, а й дипкорпус, який був занепокоєний пропозицією депутата О. Вітовича внести до орієнтовного переліку питань для розгляду на пленарних засіданнях проблеми щодо зупинення вивезення з України ядерних озброєнь. Як доповів депутат А. Чикал, підстав для занепокоєння немає — з часу підписання Україною відповідних міжнародних договорів з нашої території вивезено 36 відсотків ядерних боєголовок. На його думку, Росія і США також виконують свої зобов'язання у цьому плані. Питання цойно розглянула і Президія Верховної Ради. Отож парламентарії вирішили зняти його з порядку денного.

На цьому ж засіданні народні депутати розглянули в другому читанні Закон «Про енергозбереження» і прийняли його. Як зазначалося, запровадження у країні міжнародних норм енергозбереження сьогодні небажане, ми це робитимемо поступово. Щоправда, парламентаріїв насторожила можливість нерегульованого використання в енергозбереженні позабюджетних фондів. Тому й вирішили не вводити цей закон у дію доти, доки уряд не подасть положення про використання цих позабюджетних коштів.

Цього ж дня народні депутати внесли зміни до Цивільного процесуального кодексу України, що пов'язане з прийняттям законів «Про вибори депутатів, голів сільських, селищних, районних, міських, районних у містах та обласних Рад» і «Про вибори Президента України», прийняли за основу проект Постанови з приводу заяви народного депутата України, кандидата у Президенти України Леоніда Кучми. Окрім того, парламентарії продовжили до 15 вересня цього року термін встановлення трудових стосунків з Верховною Радою, домовившись наступного тижня обговорити питання про матеріальне забезпечення своєї діяльності. Насамкінець було «різне».

Анатолій БЕНЬ.

Інтерв'ю в кулуарах

Наука — не вовк, бюджет — не гума

У четвер на засіданні Верховної Ради депутати звернулися до проблеми фінансування науки, що фактично є проблемою її збереження. У кулуарах парламентарії теж обговорювали доповідь президента Національної академії наук Бориса Патона «Про стан науки та її роль в економічному розвиткові України».

Валерій Коломийцев, виборчий округ № 239, Луганська область.

Тільки і саме наука допоможе нам структурно перебудувати виробництво. Безперечно й те, що зрушити щось в економіці без зниження затрат на виробництво неможливо.

Я з цікавістю вислухав доповідь Патона і, гадаю, там міститься багато актуальних моментів. Проте певен: першочергові заходи мають бути спрямовуватися на поліпшення умов життя і праці вчених. Не секрет, що ми стоїмо перед загрозою втрати інтелектуального потенціалу нації — за такого ставлення всі наші світила-науковці сяятимуть на західних обріях.

Георгій Мозер, виборчий округ № 154, Житомирська область.

Вважаю, що постанову «Про стан науки та її роль в економічному розвитку України» необхідно доопрацювати. Я згоден з тим, що наукові установи час звільнити від податків. Але треба гарненько підрахувати, чим це обернеться для бюджету. І звідки ми братимемо той трильйон карбованців для фінансування галузі.

Павло Кузнецов, виборчий округ № 127, Донецька область.

Я — заступник голови бюджетної комісії Верховної Ради. І кому, як не мені, знати, що просіюється через решето нашого бюджету... Наука повинна належно фінансуватись. Але слід чітко визначитися: з яких джерел? Що ж до суми у 1,7 відсотка валового національного продукту, то, гадаю, той мінімум, що дасть змогу залатати дірки. Аби наукові установи ще й нормально працювали, знадобиться сума втричі більша.

Інтерв'ю записала Ганна РОМАНЦОВА

Глава парламенту України про підсумки президентських виборів

«Третє місце, яке я посів за результатами першого туру президентських виборів, не вважаю за поразку. Те, що понад 13 відсотків тих, хто голосував, віддали перевагу мені, свідчить про багато що». Про це заявив сьогодні в інтерв'ю кореспондентові Укрінформу Голова Верховної Ради України Олександр Мороз. Коментуючи підсумки першого туру, він зазначив, що вже висловлювані думки декотрих українських політиків та засобів масової інформації про поразку, якої нібито зазнали комуністи та соціалісти, безпідставні. Олександр Мороз наголосив, що через надмірну зайнятість та хворобу, він не мав можливості вести повноцінну передвиборну кампанію.

Кажучи про підсумки першого туру, глава парламенту зазначив: «Його результати не є випадковими і несподіваними. Перемогу здобули саме ті два лідери, котрі мають найбільшу підтримку в різних регіонах країни». Причому, зауважив він, «окреслився чіткий вододіл між західним регіоном, який віддав перевагу нинішньому Президентові, і східним, де виборці висловилися за екс-прем'єра».

Який буде результат другого туру? Олександр Мороз вважає, що «переможець президентського марафону випередить свого суперника лише на кілька відсотків». Однак, сказав він, можливий і такий варіант, коли «вибори не відбудуться, тобто на виборчі дільниці прийде менш ніж 50 відсотків виборців». Що буде в такому разі? «Річ у тому, — розмірковує Голова Верховної Ради, — що такого випадку не передбачено в українському законодавстві. Якщо Президент з якої-небудь причини (через хворобу чи щось інше) не може виконувати свої обов'язки, за Конституцією главою держави стає глава парламенту. І в цьому разі, на моє переконання, Верховна Рада протягом двох місяців має провести ще одні президентські вибори. Якщо й вони виявляться безрезультатними, постане питання про існування інституту президентства в країні. Вона стане парламентською».

Ірина Дерюгіна та Олег Блохін — гості Президента України

На знімку: Президент України Леонід Кравчук і його гості — Ірина Дерюгіна та Олег Блохін.

Фото Олександра КЛИМЕНКА.

Серед напруженого робочого графіка Президента держави все ж знайшовся час для зустрічі, яка привертає особливу увагу наших співвітчизників незалежно від їхніх політичних поглядів. Леонід Макарович Кравчук у своїй резиденції прийняв славних у недавньому минулому українських спортсменів, а нині відомих тренерів — подружжя Ірину Дерюгіну та Олега Блохіна.

Символічно, що в ці дні, коли в США проходить чемпіонат світу з футболу, в нашій столиці було офіційно зареєстровано міжнародний благодійницький фонд Олега Блохіна. Сам Олег — його президент, а дружина — віцепрезидент. Основна мета фонду — благодійницька і спонсорська діяльність, спрямована на підтримку дитячо-юнацького спорту в Україні, відродження славних традицій українського спорту в цілому.

Президент України щиро вітав відоме подружжя. Адже Ірина та Олег — то наша національна гордість, і народ пишається ними. Леонід Макарович добре обізнаний з їхніми досягненнями в минулому і сьогоднішньою долею видатної гімнастки і славетного футболіста. Розмова вийшла щирою і зацікавленою. Гості подякували Л.Кравчукові за підтримку організованого ними фонду. Предметно і зацікавлено обговорювалося питання становлення українського футболу, говорилося про патріотизм гравців, без якого неможливі успіхи національної збірної і клубів на міжнародній арені. Йшлося, зрозуміло, про резерв, який без солідної підтримки не стане на ноги. Учасники розмови зійшлися на тому, що настав час повернення на Україну її найкращих футболістів і тренерів, які нині заробляють на хліб за кордоном.

Леонід Кравчук з розумінням поставився до всіх проблем, яких торкалися Ірина Дерюгіна та Олег Блохін.

— Справу ви почали благородну, — сказав Леонід Макарович. — Ваш особистий авторитет — запорука її успіху. Гадаю, що все піде успішно. Зі свого боку, розуміючи важливість задуманого, підтримуватиму починання найактивніше...

Прощаючись, Ірина та Олег запросили Леоніда Макаровича Кравчука на презентацію фонду Олега Блохіна, яка пройде 22—23 липня, просили його зробити перший удар по м'ячу на матчі команд зірок світу та збірної київського «Динамо» і обов'язково у ранзі Президента України!..

Віктор БРАНИЦЬКИЙ.

ЗАКОН УКРАЇНИ

Про внесення змін і доповнень до Закону України «Про формування місцевих органів влади і самоврядування»

Верховна Рада України **постановляє:**

Внести зміни і доповнення до Закону України «Про формування місцевих органів влади і самоврядування» (Відомості Верховної Ради України, 1994 р., № 22, ст. 144), виклавши його в такій редакції:

«Закон України Про формування місцевих органів влади і самоврядування»

Стаття 1. Органами місцевого самоврядування в Україні є сільські, селищні, районні, міські, районні у містах і обласні Ради. Вони наділяються власною компетенцією, в межах якої діють самостійно.

Голови сільських, селищних, районних, міських, районних у містах і обласних Рад та очолювані ними виконавчі комітети у порядку і в межах, визначених законом, здійснюють делеговані їм повноваження державної виконавчої влади.

Стаття 2. Ради складаються з депутатів, які обираються строком на чотири роки.

Кількісний склад Рад визначається самими Радами відповідно до Закону України «Про вибори депутатів і голів сільських, селищних, районних, міських, районних у містах, обласних Рад».

Стаття 3. Голова сільської, селищної, міської, районної і обласної Ради обирається безпосередньо населенням. Голова Ради за посадою очолює виконавчий комітет відповідної Ради.

Заступник голови Ради обирається Радою з числа депутатів цієї Ради за поданням її голови і за посадою входить до складу виконавчого комітету Ради, в разі відсутності голови Ради здійснює його повноваження.

Кількісний склад виконавчого комітету визначає Рада на пленарному засіданні. Персональний склад виконавчого комітету пропонується головою відповідної Ради і затверджується Радою. До складу виконавчого комітету не можуть входити депутати відповідної Ради.

Стаття 4. Голови сільських, селищних, районних, міських, районних у містах і обласних Рад та очолювані ними виконавчі комітети підзвітні і підконтрольні відповідним Радам. З питань здійснення делегованих їм повноважень державної виконавчої влади вони підпорядковані Кабінету Міністрів України, а також голові і виконачому комітету Ради вищого рівня.

Стаття 5. Повноваження сільської, селищної, районної, міської, районної у місті, обласної Ради, а також Верховної Ради Республіки Крим можуть бути достроково припинені в разі, якщо вона:

— порушила Конституцію України і закони України та не приводить своє рішення у відповідність з ними;

— прийняла рішення, спрямоване на порушення територіальної цілісності України, самочинну зміну її державно-територіального устрою;

— не може протягом двох місяців провести пленарне засідання чи утворити свої виконавчі органи.

Рішення Рад, які суперечать законодавству або прийняті з порушенням передбаченої законом процедури, скасовуються:

— обласних, районних, міських (міст республіканського і обласного підпорядкування), районних у містах Рад — Верховною Радою України;

— міських (міст районного підпорядкування), селищних і сільських Рад — місцевою Радою вищого рівня.

Рішення про дострокове припинення повноважень Ради і призначення нових виборів цієї Ради приймає Верховна Рада України.

Стаття 6. У разі порушення головою місцевої Ради, її виконавчим комітетом Конституції та законів України, інших актів законодавчої і виконавчої влади повноваження голови Ради, її виконавчого комітету можуть бути припинені достроково рішенням Верховної Ради України за поданням Президента України, Кабінету Міністрів України, відповідної Ради або Ради вищого рівня.

Повноваження голови сільської, селищної, районної, міської, районної у місті, обласної Ради припиняються достроково в інших випадках, передбачених законодавством України.

Стаття 7. Органи місцевої влади і самоврядування Республіки Крим формуються і діють на основі Конституції України, цього та інших законів України, Конституції і законів Республіки Крим, які повинні відповідати Конституції і законам України.

Стаття 8. Після виборів депутатів, голів сільських, селищних, районних, міських, районних у містах і обласних Рад та формування виконавчих комітетів Рад втрачає чинність Закон України «Про Представника Президента України», а повноваження обласних, Київської і Севастопольської міських, районних, районних у містах Києві і Севастополі місцевих державних адміністрацій, передбачені цим Законом, передаються головам і виконавчим комітетам відповідних Рад.

У разі, коли до складу Ради не обрано встановленої законом кількості депутатів або не обрано голову Ради, Рада попереднього скликання, її голова, виконавчий комітет, місцева державна адміністрація здійснюють свої повноваження до обрання нового складу Ради, голови Ради та сформування виконавчого органу Ради нового скликання.

Стаття 9. Цей закон набирає чинності з дня його офіційного опублікування. Положення Закону України «Про місцеві Ради народних депутатів та місцеве і регіональне самоврядування», інших законодавчих актів, які регулюють діяльність місцевих органів влади і самоврядування, діють у частині, що не суперечить цьому Закону.

Президент Укпаїни
Л. КРАВЧУК

м.Київ, 28 червня 1994 року

Указ Президента України

Про призначення Є.МАРЧУКА віце-прем'єр-міністром України

Призначити Марчука Євгена Кириловича віце-прем'єр-міністром України.

Президент України
Л. КРАВЧУК.

м.Київ, 1 липня 1994 року.

Указ Президента України

Про призначення М.ШУЛЬГИ міністром України у справах національностей та міграції

Призначити Шульгу Миколу Олександровича міністром України у справах національностей та міграції.

Президент України
Л. КРАВЧУК.

м.Київ, 1 липня 1994 року.

Указ Президента України

Про міністра охорони здоров'я України

Призначити Мальцева Володимира Івановича міністром охорони здоров'я України, увільнивши з цієї посади Спіженка Юрія Прокоповича у зв'язку з виконанням ним повноважень та функцій народного депутата України на постійній основі.

Президент України
Л. КРАВЧУК.

м.Київ, 1 липня 1994 року.

Указ Президента України

Про відставку віце-прем'єр-міністра України В.ДЕМ'ЯНОВА

Прийняти відставку віце-прем'єр-міністра України Дем'янова Володимира Васильовича згідно з поданою заявою.

Президент України
Л. КРАВЧУК.

м.Київ, 1 липня 1994 року.

Указ Президента України

Про відставку віце-прем'єр-міністра України В.ЛАНДИКА

Прийняти відставку віце-прем'єр-міністра України Ландика Валентина Івановича згідно з поданою заявою.

Президент України
Л. КРАВЧУК.

м.Київ, 1 липня 1994 року.

Указ Президента України

Про відставку міністра України у справах національностей та міграції О.ЄМЦЯ

Прийняти відставку міністра України у справах національностей та міграції Ємця Олександра Івановича згідно з поданою заявою.

Президент України
Л. КРАВЧУК.

м.Київ, 1 липня 1994 року.

У Центральній виборчій комісії по виборах Президента України

(Початок на 1-й стор.).

На засіданні було також розглянуто протест, поданий до Центральної виборчої комісії кандидатом у Президенти України Л.Д.Кучмою з приводу порушення, на його думку, Закону про вибори Президента України з боку Державної телерадіомовної компанії України. Він вважає, що мало місце значне перевищення тривалості ефірного часу, наданого на телебаченні й радіо на загальнодержавному рівні для передвиборної агітації кандидата в Президенти Л.М.Кравчука, велась агітація навіть у день виборів. З цього приводу голова комісії поінформував, що Центрвиборчком звернувся до керівництва Державної телерадіомовної компанії України по роз'яснення. Як повідомив на засіданні віце-президент Укртелерадіокомпанії В.В.Пасак, вони ретельно проаналізували обсяг і час виходу радіо- і телепередач, визначених для передвиборної агітації кандидатів у Президенти України. Жодних порушень відповідного погодженого з кандидатами графіка виступів програмними службами зафіксовано не було, зауважень з боку іноземних спостерічагів не надходило. Телебачення й радіо висвітлюють діяльність Л.М.Кравчука як глави держави, а не як кандидата. Відтак, на думку керівництва телерадіокомпанії, Закон про вибори Президента України ними не порушено.

Членів комісії було поінформовано також про те, що в період підготовки до повторного голосування Укртелерадіокомпанія запланувала виступи на радіо й телебаченні в прямому ефірі під рубрикою «Сто хвилин з пресою» Леоніда Кучми — 4 липня, Леоніда Кравчука — 5 липня, а 7 липня у прямому ефірі на УТ-1 та першій програмі радіо обидва кандидати протягом двох годин відповідатимуть на запитання виборців.

Роз'яснення Укртелерадіокомпанії взято до відома. Центральна виборча комісія прийняла рішення, в якому підкреслила, що Державній телерадіомовній компанії України необхідно забезпечити рівні умови у проведенні передвиборної агітації двома кандидатами у Президенти, по яких призначено повторне голосування, — Леонідом Кравчуком та Леонідом Кучмою.

На засіданні були присутні представники від партій, офіційні спостерігачі від іноземних держав та міжнародних організацій, працівники засобів масової інформації.

Л.Кравчук на Чернігівщині

Учора, 1 липня, Президент України Леонід Кравчук побував на Чернігівщині, у краї, з якого, можна сказати, почалась у свій час його кар'єра як політичного діяча нового мислення. Адже у дні «ковбасної революції» 1990 року направлений у Чернігів представник ЦК КПУ виступив на боці народу, справедливо вирішивши конфліктну ситуацію.

Протягом дня Президент України провів плідні розмови, дискусії з трудівниками, новообраними головами Рад, представниками громадських організацій області. Тепло привітали Леоніда Кравчука з вагомою перемогою у першому турі виборчого марафону жителі села Красилівки Козелецького району.

У Палаці хіміків міста Чернігова Президент відповів на гострі запитання як опонентів, так і прихильників. Загалом аудиторія схвально оцінила його виважені дії останнього часу, особливо відзначила актуальність і важливість прийняття указу про повернення валюти з-за кордону. Цього ж дня Л.Кравчук дав прес-конференцію для місцевих журналістів.

Сергій ПАВЛЕНКО.

* * *

Того ж дня Президент України прибув до Сумської області. Одразу по приїзді він став гостем Сумського державного університету.

Головні питання, які цікавлять Леоніда Макаровича в ході поїздки: проблема задоволення потреб людей у продуктах харчування і в зв'язку з цим забезпечення села усім необхідним для проведення жнив та інших польових робіт, соціальний захист населення, здійснення економічних реформ у цих областях, розвиток науки та підготовка висококваліфікованих кадрів для молодої держави.

Сьогодні Л.Кравчук продовжує роботу в Сумській області.

Анатолій КРАСЛЯНСЬКИЙ.

Багато в світі див, найбільше з них — людина

Репліка

Досить оригінальний спосіб пограбування одного з банків Дніпропетровська придумав інженер-електронщик, який обслуговував цей банк. Легалізувавшись у електронну систему, 29 червня він викрав близько мільярда карбованців. Погодьмося, випадок неординарний не з точки зору пограбованої суми. Несподівана сама технічна реалізація зухвалого грабунку. Цей випадок одразу ж став предметом розслідування у МВС, з ним ознайомилися у Президії Верховної Ради України. А 30 червня в газеті «Вечірній Київ» з'являється «ефектна» інформація на цю тему. Читаючи її, ще раз пересвідчуєшся у глибокому змісті афоризму Софокла: «Багато в світі див, найбільше з них — людина». Інтрига факту полягає в тому, що автор публікації ні на мить не сумнівається, що у Олега Вадимовича Таранова, члена Президії Верховної Ради України, як і в багатьох інших людей, може бути повний тезко. Таким, на жаль, і виявився оцей самий інженер- грабіжник з Дніпропетровська.

Говорити про журналістську етику наразі якось навіть незручно. Автор матеріалу київської «Вечірки» — досвідчена журналістка. Олег Вадимович Таранов, народний депутат, голова Комісії з питань економічної політики та керівництва народним господарством Верховної Ради України — людина авторитетна не лише серед промисловців та політиків... Тепер стала відома і його стратегічна програма переходу України на ринкові відносини, яка має дедалі більше прибічників, а також, звісно, і супротивників... Чи випадкова помилка у газеті «Вечірній Київ»? Таке питання абсолютно правомірне. Коли писалися ці рядки, відповідь на нього вже мала б бути. «Вечірка» виходить щодня, і 1 липня, тобто наступного дня після неприпустимої помилки, мало б бути спростування. Так вчиняють професійно відповідальні журналісти. На жаль, поки що вибачення чи спростування колег перед членом Президії Верховної Ради України ми не прочитали. А шкода.

Оглядач.

Прес-клуб

«Я проїхав по всій Україні і впевнився, що народ хоче мати свою державу і не хоче говорити про повернення до якоїсь залежності, нерівноправного союзу», —

заявив Президент України Леонід Кравчук на черговому засіданні Київського міжнародного прес-клубу, гостем якого 30 червня він був.

Журналісти поцікавилися, зокрема, реакцією Президента щодо заяви Леоніда Кучми про свою перемогу на виборах, яку він зробив на своїй прес-конференції. «Думаю, передчасно говорити про будь-яку перемогу, — сказав Леонід Кравчук. — Перемога — це тоді, коли кандидата обрано Президентом. Але кожна людина, крім загальноприйнятих оцінок, може мати свої. Якщо для Леоніда Даниловича достатньо і такої перемоги, то я не можу тут коментувати».

Пожвавлення в залі викликало запитання одного з журналістів про те, чи є прояви підтримки Л.Кравчука Президентом Росії Борисом Єльциним, адже у скрутний для того час Президент України сказав своє вагоме слово.

— Я підтримував, — відповів Леонід Кравчук, — не стільки Єльцина, скільки демократію в Росії. Під час жовтневих подій я наголосив, що підтримую кроки по врятуванню демократії, над якою нависла загроза, але заявив тоді про своє неприйняття застосування сили. Єльцин сьогодні, мабуть, не може визначитись по відношенню до України, йому важко. Тому я з розумінням ставлюся до тих складнощів, які він має і яких у мене ніколи не було.

Президент відповів також на численні запитання, пов'язані з економічною, соціальною та культурною політикою держави. Він підкреслив, що головне для нього — відстоювання незалежності, суверенності, цілісності України.

Олена ПОЗДНЯКОВА.
Укрінформ.

Георгій ВОРОТНЮК, «Голос України»

Міст «Одеса — Гданськ»

Одесу відвідала представницька делегація Гданського воєводства Республіки Польща. У її складі — керівники владних структур і великих підприємств регіону, бізнесмени, спеціалісти. Між Одеською областю і Гданським воєводством підписано угоду про співробітництво в різних сферах. Чільне місце відведене, природно, морському транспорту, адже Одеса і Гданськ — великі портові міста. Обговорено, зокрема, перспективну ідею транспортування контейнерів зі скандинавських країн за схемою: море — Гданськ — залізниця — Одеса — море і далі до країн Близького Сходу, що набагато скоротить час проходження вантажів. Домовлено про бартерний обмін сільгосппродуктами, про відкриття авіалінії Гданськ — Одеса, взаєморозвиток туризму.

Одеса.

Іван КАЛИНИЧЕНКО, «Голос України»

Молодець, довгунець!

На Херсонському бавовняному комбінаті розпочалися експерименти: домішують нашу вітчизняну сировину в пряжу для бавовняних тканин. Таким чином, звичайний льон-довгунець може зробити текстильне виробництво перспективнішим.

Зразки бязевої тканини, одержаної з прядива, де вміст льоноволокна становить 30 відсотків, вироблено на першій фабриці комбінату. Спеціалісти з оптимізмом оцінюють досліди. Якщо швейники схвалять небачену раніше тканину, то значно зменшиться залежність херсонців від поставок закордонної сировини, переважно з колишніх радянських республік Середньої Азії. Намітиться ділове співробітництво з поліськими льонарями, які, у свою чергу, матимуть новий ринок збуту.

Херсон.

Юрій ДОЦЕНКО, «Голос України»

Із абрикосових кісточок

На території колишньої шахти імені Шевченка ВО «Красноармійськвугілля» зводиться перший і єдиний в Україні завод медичних сорбентів, тобто поглиначів отруйних речовин. Замовлення на устаткування для цього унікального виробництва розміщено тільки на заводах України.

Донецьке підприємство вироблятиме щороку 25 тонн дефіцитної продукції. Сорбенти очищатимуть організм людини від отруйних речовин, а кров — від радіонуклідів. Сировиною служитимуть абрикосові кісточки.

Фахівці переконані, що підприємство скоро окупиться.

Донецьк.

Наше не гірше

На Харківському заводі тракторних двигунів виготовлено перші зразки двигунів потужністю від 18 до 56 кінських сил. Вони розраховані на малогабаритну сільськогосподарську техніку і відзначаються економним витрачанням пального. За технікоекономічними показниками ці двигуни не поступаються кращим зарубіжним аналогам.

«Інтелект».

Сергій МЕЛЬНИЧУК, «Голос України»

Соляна шахта... на поверхні

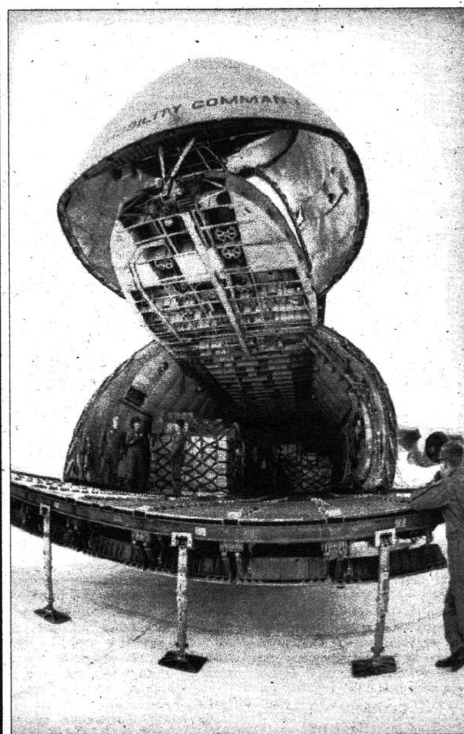
Довкіл плач вселенський: немає, мовляв, в Україні грошей на науку, культуру, охорону здоров'я і т. ін., а в цей час Рівненська обласна лікарня придбала новітньої діагностичної апаратури десь так чи не на мільярд карбованців. Де взяли? Розповідає головний лікар, заслужений лікар України Микола БРОЖИК.

— Допомогли нам державне підприємство «Рівнеліс», об'єднання м'ясної промисловості, нафтопровід «Дружба», допоміг і Президент України Леонід Кравчук. В результаті було створене поліклінічне відділення, рівного якому, мабуть, немає ніде в Україні.

Намагаємося застосовувати новітні методи. Спільно з однією зі львівських фірм створили прилад для комп'ютерного оброблення термографічного, ультразвукового та рентгенологічного зображень і створення на цій основі комп'ютеризованого відділення променевої діагностики. Відповідно перенавчаємо лікарів. Застосовуємо металотерапію, лазеротерапевтичне сканування. А останнім часом і камеру штучного мікроклімату створили, лікуємо методом спелеотерапії. Наша «Шахта», в якій за допомогою спеціального обладнання моделюють мікроклімат соляних виробіток, допомагає у лікуванні бронхіальної астми, астматичного бронхіту, хронічних неспецифічних захворювань легенів, алергічних захворювань та хронічних запальних процесів верхніх дихальних шляхів. Спелеокамера працює у тісному контакті з фітокамерою — метод аерофітотерапії дає добрі результати. У подальших планах — відкриття зали механотерапії — для реабілітації хворих з недугами рухово-опорного апарату, хребта та нервової системи... Новостворене фізіотерапевтичне відділення, на яке теперліг основний тягар лікувального процесу, допомогло нам розв'язати проблему медикаментозного забезпечення. Усе намагаємося ставити на наукову основу. Застосовуємо лазерну апаратуру, апарат для іридодіагностики...

Микола Степанович Брожик пропрацював не один десяток років — вже, здавалося б, можна й відпочити. Та де там! Не такий, каже, час, щоб відпочивати, адже будуємо свою державу. А будувати її треба кожному, на кожному робочому місці. Не вимолювати у держави милостині, а — працювати.

Рівненська область.

НА КРИЛАХ ФОНДУ

Як уже повідомляла наша газета, військово-транспортним літаком США до Києва доставлена гуманітарна допомога, організована Фондом допомоги дітям Чорнобиля, очолюваним Марією та Зеноном Матківськими. Вантаж на загальну суму близько 3 млн. доларів включає магнітно-резонансний томограф, медичні матеріали і ліки для Центру невідкладної допомоги Києва, обласної дитячої лікарні, інших медичних закладів. За час діяльності Фонду в Україну надійшло близько 760 тонн вантажів.

На знімку: розвантаження літака.

Фото Володимира ФАЛІНА (Укрінформ).

Микола ГОРВАТ, «Голос України»

Рожеві мрії розівців

У вищих ешелонах влади Закарпаття давно кружляла мрія відкрити власне підприємство з виробництва макаронних виробів (їх сюди завозять з інших регіонів). Свого часу придбали навіть деяке устаткування. Але з настанням економічної скрути ніхто з місцевих господарників не поспішав братися за копітке діло.

Труднощів не злякався ініціативний директор Ужгородського комбінату хлібопродуктів № 1 Василь Довганич. Замовили проектну документацію, віднайшли кошти (загалом понад 2 мільярда карбованців) і власними силами, госпметодом, взялися заспорудження макаронного цеху. Трохи більш як рік знадобилося, щоб докорінно реконструювати один з колишніх складів, закупити устаткування: 5 потужних пресів та 2 потокові лінії. Решту, 50 тонн металоконструкцій нестандартного обладнання, виготовили власноруч. Багато допоміг в останньому генеральний директор «Київмакаронпрому» Юрій Євенко.

І от учора, 1 липня, цех почав діяти. Посипалися з фасувального апарату в целофанові та паперові пакети перші види нової продукції. Асортимент її досить широкий: від традиційних макаронів та вермішелі до чепурних «зірочок» та раковинок. А загалом на добу випускатимуть 30 тонн різних виробів. Із введенням цього міні-підприємства область повністю самозабезпечуватиметься макаронними виробами. Ще й сусідам залишиться...

Відмінна і якість продукції. Адже комбінатівці відібрали (й робитимуть це і надалі) на своїх млинзаводах тільки добротне борошно. Зрозуміло, й ціна «макаронної родини» з Розівки (саме тут, за кілька кілометрів від Ужгорода, розташоване підприємство) буде нижча, ніж у такої ж, але завізної.

Це не єдина з реалізованих розівцями ідей. Так, уже кілька років при комбінаті успішно функціонує підсобне господарство на 500 з лишком свиней. Це дало змогу не лише забезпечувати своїх робітників та їдальню дешевим м'ясом, а й відкрити власний ковбасний цех. Скуштував його продукцію — смачна. Та й по кишені не дуже б'є. Так само й рожевобокі «французькі» батони комбінатівської міні-пекарні. Окремі кмітливі бабусі з обласного центру давно зметикували: ужгородцям до смаку розівський чудо-хліб. І скуповують його у фірмовому магазині підприємства оберемками. Відтак торгують ним на вулицях міста. Зрозуміло, не за «стартовою» ціною. Товар не залежується...

І на завершення не можу оминути ще одну прикметну деталь: у колективі давно розв'язали житлову проблему. Свого часу адміністрація всіляко заохочувала індивідуальне будівництво своїх робітників: добилась виділення понад 200 земельних ділянок, надала пільгові кредити, допомагала будматеріалами.

Звичайно, не все таке блакитно-рожеве і в Розівці. Все ж комбінатівці дивляться в майбутнє з оптимізмом. Зокрема мають намір відкрити цех з виробництва печива за передовими європейськими технологіями.

Знаючи наполегливість директора та його команди, переконаний: і цей задум незабаром набере реалістичного забарвлення.

Закарпатська область.

Василь БАБУХ, «Голос України»

ДАЙОШ ЗМИЧКУ!

Цей факт — з розряду прецедентів. На Буковині вперше відбулася змичка міського промислового підприємства й селянської спілки. Договір на вірність уклали Чернівецьке м'ясооб'єднання та колишній колгосп «Прогрес» Новоселицького району.

Мотивація цього вчинку зрозуміла навіть непрофесіоналові — сторони простягли одна одній руки, щоб легше було вижити за нелегких ринкових умов. Селянська спілка потяглася до свого міського сусіда, розраховуючи, що той фінансуватиме її, не дасть збанкрутувати. М'ясооб'єднання вирішило, що настав час мати під боком власний продовольчий цех для забезпечення потреб свого персоналу: селянська спілка постачатиме борошно,зерно, овочі, фрукти, одне слово — комплектуватиме гарантований продовольчий пайок.

Ось уже другий рік співпрацюють вони на таких засадах. І не шкодують.

Селянська спілка одержала від м'ясооб'єднання чималу грошову допомогу, завдяки чому зуміла зміцнити деякі занепадаючі галузі, зокрема тваринницьку. Вона фінансує спорудження школи, сама будує кілька об'єктів соціального призначення. Закупила вдосталь міндобрив, гербіцидів, пального. Відпала потреба брати на кабальних умовах банківські кредити.

Не натішиться партнером і м'ясооб'єднання. Торік кожен трудівник колективу отоварився на зиму овочами, соліннями, борошном, фруктами. І все це за порівняно низькими цінами.

Тепер партнери втілюють у життя ще кілька взаємовигідних проектів. Зокрема відчутні дивіденди принесе їм звіроферма, нещодавно відкрита спілкою. Для селян, окрім прибутків, це ще й додаткові робочі місця. Далі — більше. Коли хутро піде на потік, з нього почне виробляти дорогі головні убори швейний цех, про який завчасно подбали в «Прогресі».

Чернівецька область.

Анатолій КОБЕЛЬНЮК, «Голос України»

КАТАМАРАН — НЕ РОЗКІШ!

Зовсім несподівано виробничому об'єднанню «Стахановвугілля» стали потрібні 50 катамаранів. Навіщо? Тут дбають не лише про роботу, а й про відпочинок для шахтаря. Прогулянкові катамарани буде відправлено на бази відпочинку об'єднання, розташовані на Азовському морі й неподалік — на Біляївському водоймищі.

Виконує замовлення гірників стахановський завод «Юність». Красені-катамарани виготовлють за оригінальними проектами з використанням матеріалів, які досі в подібних випадках ніде в світі не застосовували. Наприклад, на поплавки замість дефіцитного алюмінію згодилася склотканина, яку роблять у Лисичанську. Так значно дешевше і технологічно простіше.

Луганська область.

Яків ГАЛЬЧЕНКО, «Голос України»

Куди спрямовано погляд Криму?

(Початок на 1-й стор.).

Та в окремих депутатів Верховної Ради Криму, і особливо членів фракції «Росія», інші думки й переконання: відміняти і переглядати Конституцію Криму недоцільно, а отже, слід дотримуватися спершу державної самостійності Криму, з можливим приєднанням потім його до Росії. А про те, що не всі депутати Верховної Ради Криму згодні з такою позицією, свідчать ось такі вигуки у сесійному залі парламенту автономії: «Не штовхайте нас на броньовики...»

Останнім часом за ініціативою керівництва нової Верховної Ради України розпочався цивілізований пошук шляхів урегулювання відносин Криму з Україною. Працюють робочі групи обох парламентів. І хочеться всім нам сподіватися, що буде знайдено спільну мову з усіх питань, які поставило життя (перебудова, розпад Союзу РСР) і настійливо загострюють деякі нинішні недалекоглядні, очевидно, політики Криму.

Упевненості в тому, що будуть знайдені шляхи розв'язання нинішніх проблем, додає і недавня зустріч Голови Верховної Ради України О.Мороза під час його перебування в Криму з Головою Верховної Ради Криму С.Цековим. Олександр Олександрович неоднозначно висловився за припинення нечесної гри, яка ведеться довкола кримських подій, і звернув увагу депутатів ВР Криму на необхідність бачити, хто розігрує кримську карту і керує грою. Разом з тим голови обох парламентів дійшли згоди в тому, що у структурах влади кримської автономії і в Україні в цілому треба мати органи, які займалися б проблемами кримського регіону.

Склалося так, що за політичними баталіями ми немовби забули, що Крим — це ніжне море, пляжі, щедре сонце, красені-кипариси, цілюще повітря, смачні овочі, фрукти... Що Крим — це природно-історичний музей просто неба, який завжди вабив людей звідусіль, у якому не побувати хоч раз у житті неможливо. Та цього літа потік відпочивальників сюди відчутно зменшився. Причина? З одного боку, високі ціни на все, з другого, — невпевненість, що в Криму спокійно відпочиватиметься. Це вже наслідок зусиль і кримських депутатів-політиків, і Останкіно, і московських газет. А через зменшення кількості приїжджих страждають і казна Криму, і гаманці місцевих мешканців, що надавали послуги гостям.

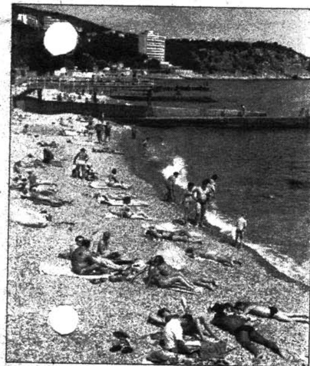
Однак, як запевнив під час зустрічі з О.Морозом С.Цеков, на Південному березі все спокійно, створено добрі умови, щоб люди їхали відпочивати й оздоровлюватися.

Тож, хто має бажання й фінансову можливість, скористайтеся запевненнями Сергія Павловича.

На вас чекає море і традиційна гостинність кримчан, погляди й думки яких спрямовані на життя у складі України, на мир, злагоду і взаєморозуміння між усіма людьми.

На знімках: Крим, червень 1994 року.

Фото Олександра КЛИМЕНКА.

Володимир ЧЕРКАС

На курорт усім хочеться!

КУРОРТНЕ літо в розпалі. Як стверджують керівники акціонерного товариства «Укрпрофоздоровниця», ситуація на курортах Криму в основному нормальна. У Ялті, Алушті, Євпаторії, Саках, Феодосії... Акціонерне товариство спільно з господарями місцевих курортних установ піклуються про те, щоб і за складних економічних умов забезпечувати належне лікування, якомога краще обслуговувати відпочивальників. Та от біда: ціни путівок до оздоровниць Криму нині дуже «кусаються». Бажаєте до санаторію — викладайте в середньому 15 мільйонів, до будинку відпочинку — 12 мільйонів карбованців. Тоді як в інших курортних регіонах середня ціна санаторної путівки — 5, а до будинку відпочинку — 4 мільйони карбованців. Утричі дешевше! Причина розбіжності — оздоровниці Криму й досі звільнені від плати за землю, а ще їм накинули 16 місцевих податків. Отож і розкладають усе на наші кишені.

На інших курортах України справи ніби дещо кращі. Створено необхідні умови для лікування й відпочинку в Одесі, Хмільнику, Очакові, Бердянську, Слов'яногірську. Сповна задіяні оздоровниці Трускавця, Закарпаття, Миргорода. Стабілізується ситуація у курортних установах Львівщини, які входять до системи «Укрпрофоздоровниці».

Хоч як нині важко, а люди на курорти їдуть. На жаль, після проголошення суверенної України ні парламент минулого скликання, ні Президент, ні Кабінет міністрів досі не приділили цій справі належної уваги. Зокрема, й понині немає в нашій державі чіткого законодавства про курорти, остаточно не визначено правонаступників майна колишнього ВЦРПС на українських курортах. А відтак і «Укрпрофоздоровниця», яка об'єднує переважну більшість курортних оздоровчих закладів, не може чітко визначитися щодо організації й подальшого розвитку курортної справи. Мало того, і в західному, і в східному регіонах знайшлися охочі «прихватизувати» окремі санаторії, будинки відпочинку і навіть рекреаційні джерела, що явно суперечить Конституції України. Не визначено чітко й порядок оподаткування курортної сфери. Керівництво «Укрпрофоздоровниці» внесло з цього приводу конкретні пропозиції до уряду, зокрема щодо звільнення санаторіїв і бальнеогрязелікарень від сплати податку за користування рекреаційними ресурсами, а пансіонати, будинки відпочинку та допоміжні курортні господарства — від плати за землю та податку на добавлену вартість. Це дало б можливість знизити ціни на путівки на 1,5 — 3 мільйони карбованців. Та пропозиції все ще на папері.

Прикро й сором писати, але й мовчати не можна: у верхніх ешелонах влади знову познущалися з ветеранів війни та праці. Як відомо, прийнятими Верховною Радою України Законами «Про статус ветеранів війни, гарантії їхнього соціального захисту», «Про основні засади соціального захисту ветеранів праці та інших громадян похилого віку в Україні», а також Законом «Про статус і соціальний захист громадян, які потерпіли внаслідок Чорнобильської катастрофи» встановлено конкретні пільги цим людям щодо санаторно-курортного лікування.

Читайте і захоплюйтесь: ось яка у нас державна турбота про старше покоління, про інвалідів та інших знедолених співвітчизників! Тілки все це — на папері. А насправді, як повідомив нещодавно Укрінформ, з 1 травня цього року на всіх курортах України припинено пільговий прийом до профспілкових оздоровниць ветеранів війни, інвалідів, персональних пенсіонерів, Героїв Радянського Союзу і Героїв Соціалістичної Праці, ліквідаторів Чорнобильської катастрофи. Зроблено це за рішенням Фонду соціального забезпечення України. Його керівники, посилаючись на вищезгадані закони, 20 квітня ц.р. спішно прийняли постанову № 31, якою скасували 10-відсоткову оплату пільгових путівок. І сталося те, що мало статися: Міністерство соціального захисту досі не має достатніх коштів із бюджету, щоб забезпечити ветеранів безплатним санаторним лікуванням, а Фонд соціального страхування теж показав їм, даруйте на слові, дулю. Хоч ветерани все трудове життя сплачували страхові внески. Чи не могли б Ю. Звягільський, який донедавна очолював уряд, і голова Фонду соціального страхування України О. Єфименко розтлумачити ветеранам, на якій підставі вони так з ними обійшлися? А також, хто розбереться у цій вакханалії і наведе нарешті передбачений законодавством порядок?

Анатолій ЯЦИК, директор Українського науково-дослідного інституту водогосподарських проблем, академік АІН України

На межі екологічного інфаркту,

або Яку воду пити киянам?

Уже не таїна, що нині ми стоїмо на межі, так би мовити, екологічного інфаркту: з усіх основних показників в наших екосистемах перевершено верхню допустиму межу забруднення.

Так, лише у Дніпро щорічно скидають понад 1,5 мільярда кубічних метрів отруйних комунальних і промислових стоків, які містять більш як тисячу хімічних сполук. А Дніпро й Десна є основними джерелами водопостачання Києва. Тому проблема чистої питної води для столиці, особливо після Чорнобильської катастрофи, постала надто гостро.

Аналіз, зроблений Українським науково-дослідним інститутом водогосподарсько-екологічних проблем, засвідчує: в основних живильних артеріях столиці України — Дніпрі і Десні — гранично допустимі концентрації органічних речовин, солей важких металів та алюмінію перевищені в кілька, а бактеріальне забруднення зросло в десятки разів. За такого становища майже неможливо на Дніпровській і Деснянській водопровідних станціях забезпечити одержання якісної питної води. Хлорування води для її підготовки до вживання призводить до появи дуже шкідливих хлороорганічних сполук, які за діючими технологіями практично не знешкодиш.

То як же в такому разі бути киянам? Де шукати їм ту необхідну для життя чисту джерельну вологу?

Відповім одразу: у себе ж!

Зокрема, на території Печерського району в різні роки пробурено 35 свердловин, 18 з яких нині діють. До системи централізованого міського водопостачання включено 4, інші 14 перебувають у відомчому підпорядкуванні. Вивчивши ці джерела, фахівці нашого інституту зробили висновок, що ознак будь-якого виснаження підземних водоносних горизонтів не спостерігається. Тобто, можна вести мову про можливість, за потреби посилення водовідбору підземних вод зі свердловин Печерського району.

Окрім того, гідрохімічне обстеження колодязів св. Феодосія і св. Антонія на території архітектурно- історичного заповідника «Печерська лавра» та самовиливного джерела на схилі Дніпра нижче Державного музею Великої Вітчизняної війни показало, що нормам питного водопостачання відповідає вода в колодязі св. Феодосія. А в колодязі св. Антонія і в згадуваному джерелі виявлено твердість води вище передбаченого стандартом. Однак треба зауважити, що вода такого хімічного складу і твердості широко застосовується для питних потреб сільського населення в багатьох регіонах України.

Для розміщення бюветного водопостачання в районі, виходячи з оцінки якості води, технічних можливостей розв'язання цього завдання, організаційно-правових аспектів, крім відкритої для загального користування свердловини по вул. Кіквідзе, 40, було відібрано й рекомендовано для першого етапу організації постачання зі свердловин маргаринового заводу (вул. Щорса, 19), заводу «Арсенал» (вул. Московська, 8), а також свердловин по вул. Кіквідзе, 34а. Думаю, що цьому виду організації водокористування належить перспектива, бо сподіватися, що в Києві в недалекому майбутньому побудують дуплетні системи водопостачання, коли доброякісну питну воду подаватимуть споживачам однією мережею, а технічну — іншою, не випадає.

Можливо, не для всіх цей вид постачання з якихось причин підійде, тож належить передбачити інший — бутилювання прісної води в поліетиленову тару з організацією розгалуженої мережі пунктів розпродажу її за доступними цінами. Певні кроки в цьому напрямку вже зроблено. В стадії розв'язання перебуває ще ряд проектів.

Отже, як бачите, вихід зі скрути є. Треба лише з нього вміло і, головне, якнайскоріше скористатися.

ПІД ЧИЮ ДУДКУ ФІНАНСИ СПІВАЮТЬ РОМАНСИ?

Що більшість нас знає про фінанси? Напевне, розхожу фразу про те, що вони співають романси. А втім фінансова система відіграє першорядну роль у розвитку суспільства. А в нас? Законодавство, яке регулює банківську діяльність, ми попрохали прокоментувати начальника договірно-правового відділу банку «Аваль» Миколу МАЛЕНКА:

— Вважаю, що найбільшою помилкою колишнього парламенту було надання відомствам права видавати підзаконні нормативні акти.

— Приклад, будь ласка.

— Доповнення до «Закону про банки й банківську діяльність», прийняті в березні цього року. Дивно, що законодавці фактично дали карт-бланш Національному банку, який вже продемонстрував до того часу нахил до, м'яко кажучи, недостатньо зважених вольових рішень.

— Що ви маєте на увазі?

— Розпорядження НБУ наприкінці минулого року про припинення кредитування всіх суб'єктів господарчої діяльності і термінове повернення виданих кредитів. Банки мали б стягнути з клієнтів з процентами не тільки давні, а й щойно видані кредити. А наші клієнти під ці кредити вже уклали угоди на постачання сировини, виробництво з неї продукції... Одним розчерком пера обірвали багато господарських ланцюжків. І хоча за тиждень НБУ скасував це розпорядження, шкоди воно завдало величезної. Та і як взагалі можна забороняти кредитування, коли підприємства перебувають у стані фінансової задухи?

— Повернімося до доповнень до «Закону про банки й банківську діяльність».

— Ряд положень цього документа не можна кваліфікувати інакше, як надання Нацбанкові надзвичайних повноважень. Найсерйозніше з них — самостійно видавати акти нормативного характеру. З чого він не забарився скористатися. В угодах з комерційними банками на розрахунково-касове обслуговування є пункт, що зобов'язує їх сплачувати штрафні санкції за порушення нормативів банківської діяльності.

— Та, напевно, всюди національним банкам надане право застосовувати штрафні санкції до фінансових структур, діяльність яких вони контролюють?

— Цілком вірно, «діяльність яких контролюють». Нашому Нацбанку надано право одноосібно регламентувати всю банківську діяльність у масштабах країни. А стосовно комерційних банків — в односторонньому порядку змінювати розмір договірних штрафних санкцій за порушення нормативів. Адже в угодах на розрахунково-касове обслуговування не вказано розміри штрафів. Сказано лише, що комбанки зобов'язані сплачувати їх у беззастережному порядку за порушення постанов правління чи інших розпорядчих документів НБУ. Тобто взяти на себе фінансову відповідальність, розмір якої не визначено. А де гарантія, що, приміром, завтра Нацбанк не вирішить: за порушення такого показника, як ліквідність, комерційні банки мають сплачувати штраф не 5 відсотків на день від суми коштів, які знаходяться на коррахунку, а 25?

Хочу підкреслити: тертя між Національним і комерційними банками — це не відомчі сварки. Це чинник, що негативно позначається на фінансовій системі й, зрештою, на всій економіці країни.

— Яким же чином?

— Економіка задихається без довгострокових кредитів. Але для банку ризиковано надавати кредити на тривалий час за умов інфляції взагалі, а за умов інфляції, обтяженої нормативною невизначеністю, особливо.

— А що, в Національному банку цього не бачать?

— Нині модно звинувачувати одне одного в некомпетентності. Даруйте за відвертість, але ваше запитання саме з таким «душком». Я не ставлю під сумнів професіоналізм керівників Нацбанку. Просто така вже логіка розвитку складних систем з порівняно автономних складників. Кожний з них прагне не залежати, а домінувати. Гадаєте, дай комбанкам волю, вони хіба не потурбувалися б насамперед про себе? Ось для цього й існує закон — щоб поєднувати різні інтереси в єдине ціле, ім'я якому — цивілізоване суспільство.

— Як ви оцінюєте економічну законотворчість України в цілому?

— Верховна Рада попереднього скликання нескінченними шараханнями створила законодавство суцільних поправок. І те, що іноземні інвестиції до нас не надходять, є насамперед, її заслуга.

— Чи не можна це обгрунтувати?

— Наші законодавці весь час збільшували законодавчий тягар. Але за умов інфляції бюджет це не врятувало. И замість того, щоб ламати голову над тим, як її зупинити, вони додумалися до авансових платежів з податку на прибуток. Сплативши податок з прибутку за минулий квартал, підприємства мають сплатити наперед таку саму суму й за наступний. Звичайно, це в першу чергу вдарило по промислових велетнях, які на відміну від малих підприємств не в змозі сховати прибуток за допомогою бухгалтерських хитрощів. У західних експертів є такий критерій — визначення демократичного статусу держави залежно від системи оподаткування. Коли податки складають менш як 50 відсотків від доходу — державу вважають за демократичну, понад — за тоталітарну. В нас, за їхніми обрахунками, прямі й непрямі податки з'їдають 86 — 89 відсотків доходу.

— А до чого тут податки й тоталітаризм?

— Демократичні й тоталітарні держави різняться, зокрема, способом розподілу валового національного продукту. У перших це відбувається за допомогою ринкових механізмів, у других — адміністративно-командним шляхом. У демократичній державі об'єктивні економічні закони диктують потребу вкладати достатню кількість коштів у розвиток виробництва. У тоталітарній — адміністративна надбудова має можливість опікуватися насамперед собою, а вже тоді економікою, на яку спирається. Погляньте, скільки нових відомств з'явилося в нас останнім часом! Зараз соціально-економічна система України являє собою самопоглинного монстра. Тож який серйозний інвестор вкладатиме сюди гроші?

Інтерв'ю взяв Валентин ПУСТОВОЙТ.

Наталя ФІЛІПЧУК, «Голос України»

КУПИЛИ ДЕШЕВО. РОЗПЛАЧУВАТЬСЯ ВАЖКО

За однією з версій, вірус СНІДу виник у природному ядерному котловані, що знаходиться у Центральній Африці. Сполучені Штати «купили» собі вірус разом із дешевою донорською кров'ю африканців. Решта світу здобула СНІД безкоштовно.

Українські спеціалісти говорять про це поки що спокійно, бо живуть у державі, яка, за визначенням Всесвітньої організації охорони здоров'я, належить до групи країн з низьким рівнем поширеності цієї хвороби: з 1987 року зафіксовано 371 інфікований, з них — 205 іноземців (їх було депортовано). Останнє місце цього разу — благословення. Якби... Радіаційна зона з центром у Чорнобилі за радіоактивним спектром подібна до того самого центральноафриканського котловану, де й народився СНІД. Щоб розвіяти або підтвердити здогади, з'ясувати ситуацію в державі, ми звернулися до представника Національного комітету боротьби із захворюванням на СНІД (що від 1 січня 1993 року перебрав на себе всю відповідальність за виконання Національної програми профілактики СНІДу в Україні і став праворозпорядником коштів). А саме: заступника голови Національного комітету, кандидата медичних наук Валерія ІВАСЮКА.

— Дякувати Богові, що стосовно СНІДу Україна посідає одне з останніх місць. Якби ми мали тисячі хворих, то з огляду на економічну скруту, були б не здатні впоратися з епідемією. В США бюджет на 1994 рік, у рамках боротьби зі СНІДом — 17 млрд. доларів. Кошти, що витрачають на СНІД в усьому світі, можна порівняти хіба з витратами на оборону. Зрозуміло, Україна не могла б собі такого дозволити. Але з іншого боку, такої потреби сьогодні й немає: наша держава вчасно виконала всі рекомендації Всесвітньої організації охорони здоров'я, ухвалила Закон «Про запобігання захворювання на СНІД та соціальний захист населення», розробила програми, зокрема, щодо безпеки служб донорської крові.

— У травні цього року Національний комітет був змушений вдатися до Заяви, де мовилося, що в службі крові України склалася критична ситуація. На сьогодні сталися зміни?

— Так, і, передусім, хотів би подякувати газеті «ГУ», яка часто звертає увагу на проблему СНІДу, не обійшла і цю Заяву. Зараження вірусом через перелиту кров надзвичайно поширене у світі. В Україні таким чином інфіковано 5 чоловік, але ще тоді, коли перевірялася не кожна кроводача. З 1987 року подібних випадків не зафіксовано. Але можна навести трагічні приклади в інших країнах. У кінці 80-х років — тисячі інфікованих дітей Румунії, 92 р. — тисячі дорослих у Франції, 93 р. — 7 тисяч заражених у Німеччині, зима 94 р. — 40 чоловік у канадському Торонто.

— Перепрошую, коли такі випадки стаються у країнах з надзвичайно розвинутим медичним обладнанням і технологіями перевірки на СНІД, яким чином оминає це нас?

— За кордоном справді розроблено якісні тест-системи, але річ не тільки в них. Є кілька факторів гарантованої безпеки донорської крові. Перший з них — організаційний. Треба, щоб кожна кроводача обов'язково перевірялася на наявність вірусу. На Заході, скажімо у Франції та Німеччині, існує велика кількість приватних служб, де норми щодо обов'язкового обстеження не діють у такій обов'язковості.

— Але якщо станеться диво, і Україна порозуміється з приватизацією, така загроза виникне і у нас?

— В Україні буде прийнято закон про донорство, проект якого я вже бачив. Згідно з концепцією функціонування донорства в Україні, сфера донорства ніколи не повинна бути приватною. На мою думку, це правильно.

Тільки навіщо говорити про можливі загрози, коли місяць тому Україна ледь не залишилася знекровленою. Власне, це й спричинило нашу заяву. Щоб підняти діагностику СНІДу до високоякісного рівня, на конкурсній основі Національний комітет вибрав дві найкращі інофірми ABBOTT (США) та Sanofi Diagnostic Pasteur (Франція). Контракт з першою коштує 2 млн. доларів на рік, з другою — близько 2-х млн. доларів на рік. Оскільки комітет на своєму рахунку має тільки карбованці (до речі, за перші півроку профінансовано тільки 40 % коштів, виділених бюджетом), а Тендерний комітет зволікав з конвертацією, в Україні склалася ситуація, коли практично припинила своє функціонування служба донорської крові. Парадокс: ми мали річний запас депонованої крові (це близько 900 тонн), але не мали права її переливати. І це тоді, як травматизм щодень зростає. А хто може бути гарантований від природних стихій та неприродних лих, таких, як Чорнобиль. І взагалі, в кожній країні кров розглядається як стратегічний продукт.

Та після нашої заяви, особистої зустрічі зі Звягільським було доручено Тендерному комітетові розглядати діагностику СНІДу як пріоритетну державну програму і щомісячно у необхідному об'ємі забезпечувати конвертацію українських карбованців.

— Пане Валерію, а чи не можна скористатися з послуг наших фірм?

— Українські фірми-виробники тест-систем на сьогодні відсутні. Ми маємо підприємство «Хартрон», де виробляють прилади і на досить високому рівні, що знімають показники тест-систем. Саме з огляду на це комітет і підтримав підприємство, яке занепадало без уваги Міністерства охорони здоров'я. Група київських фахівців запропонувала вітчизняну, абсолютно автономну тест-систему, яку буде захищено патентом. Але чи має Україна можливості гарантувати якість кожного мільйонного продукту. Найближчим часом ми поїдемо до Одеси на завод «Бакпрепаратів», де виробляють вакцини, щоб вивчити можливості підприємства з перспективою запровадити на ньому серійне виробництво вітчизняних тест-систем. Але це тільки плани.

— Часто можна почути думку, навіщо витрачати стільки коштів на СНІД, якщо на 50 мільйонів населення припадає якісь 2 сотні інфікованих?

— Справді, доводилося чути й таке. На щастя, прихильників такої позиції небагато. Але наша держава зіткнулася сьогодні ще з однією дуже серйозною проблемою. Поперше, кілька років тому ми стали екстравертною системою, тобто наші громадяни вільно відвідують закордонні країни, а іноземці вільно приїжджають до нас. По-друге, насправді ми не знаємо істинних об'ємів епідемії на СНІД. Наші науковці спостерігають, що на постчорнобильських теренах перебіг цієї хвороби відмінний від світових стандартів. Наприклад, СНІД має так звану «стадію мовчання», або період ксероконверсії, коли людина є вірусоносієм, але оскільки імунна система не виробила достатньої кількості антитіл, аналіз крові не вказує на інфекцію. Класичний термін стадії ксероконверсії — 2–3–4 місяці. Але в Україні, де імунна система людей стомлена боротьбою з радіацією, цей термін розтягнувся до 7–9 місяців. Це ускладнює і діагностику, і профілактику СНІДу.

І ще один нюанс. На кафедрі професора Возіанова у Жовтневій лікарні депонують сироватку крові людей, які в різні часи спостереження мали класичну клініку СНІДу, але вірус в крові не було виявлено. І на жаль, таких людей багато. Вчені припускають, що в постчорнобильській зоні, куди належить Україна, Білорусь, європейська частина Росії, міг виникнути свій, локальний вірус СНІДу.

— Але ці випадки внесено да загальної статистики?

— Ні, діагноз можна поставити тільки в разі, якщо є підтвердження лабораторного методу дослідження на СНІД. Поки триває тільки спостереження, вихід один: до кожної людини треба ставитися, як до інфікованої СНІДом.

ВІД КОРЕСПОНДЕНТА: тобто бути обережним — лікарям і пацієнтам, коханцям і коханкам, нарешті, наркоманам, у яких вистачає на травку, але не вистачає на одноразові шприци. А саме таким методом і передається СНІД. Не варто легковажити, сподіваючись, що омине, не зачепить. 67 % інфікованих — люди віком від 20 до 29 років, 51 % — 30–39 років. Кажуть, мудрість приходить з віком. Але ж можна й не дочекатися.

Володимир СКАЧКО, «Голос України»

ГАТТ — проти... антидемпінгу,

або Як нам не бути хлопчиком для биття в міжнародній торгівлі

Актуально

У сьогоднішньому економічному становищі України навіть «супепатріотам» і «суперінтернаціоналістам», які марять чи то гривнею, чи то рублем, але вже хоч раз тримали в руках якусь ВКВ і за неї щось придбали, зрозуміло: нашій державі потрібна тверда іноземна валюта і дати її може тільки експорт українських товарів на зовнішні ринки. Тож, здавалося б, є товар — продавай. Але найпростіше виявилося найскладнішим, бо в світі на нас ніхто не чекав, не чекає і чекати не збирається. Навпаки, наші конкуренти активно захищаються від українських товарів. З'явилися повідомлення, що в різних країнах світу проти товарів з України почалися антидемпінгові процеси, внаслідок яких для нас назавжди закривалися ринки збуту, а країну звинуватили в «ціновому бандитизмі».

I

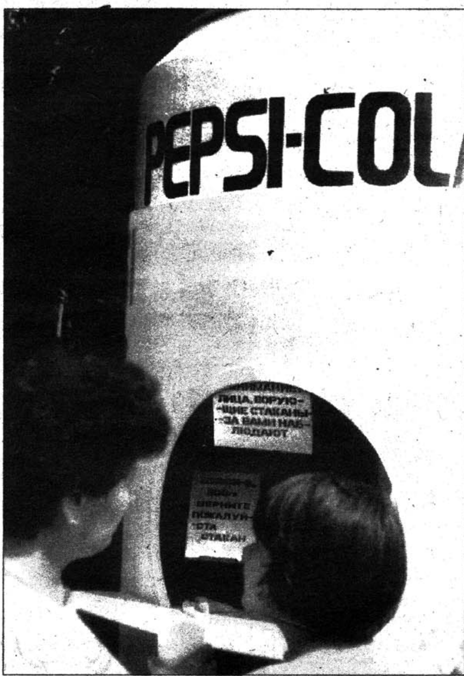
Заступник міністра зовнішньоекономічних зв'язків України Сергій Осика підтвердив, що сьогодні проти українських товарів ведеться 15 антидемпінгових розслідувань, а ще сім закінчилися для нашої країни поразкою. С. Осика повідомив також, що почалися ці процеси в 1991 році, коли Україна ще була в складі СРСР, але союзний уряд узяв курс на лібералізацію зовнішньоекономічної діяльності і вже можна було ідентифікувати товари українського походження.

Однак щоб зрозуміти, що таке антидемпінгові процеси, на думку С. Осики, треба чітко усвідомити, що таке власне демпінг. Тим більше, що в масовій свідомості це поняття зв'язується з елементарними речами: вивіз за кордон вагон товарів, збув за мінімальними цінами, а виручку приховав в іноземному банку, щоб не платити податки в Україні. Таких випадків безліч, та не цей кримінал головний для розуміння демпінгу й антидемпінгу, які набули значного поширення за останні шість-сім десятиліть, коли бурхливо розвиваються і міжнародна торгівля, і процеси вироблення міжнародних, прийнятих для всіх, її загальних правил.

— Демпінг — це економічне правопорушення, різновид недобросовісної конкуренції, — зазначив С. Осика. — Суть демпінгування в тому, що суб'єкт господарської діяльності продає товар нижче від собівартості.

II

Наслідки і мета такого продажу прості: той, хто демпінгує, хоче розорити свого конкурента чи принаймні створити для нього фінансові проблеми якщо не взагалі, то хоч на якомусь певному сегменті ринку. Як правило, демпінгують ті, хто має запас фінансової міцності чи прикритий державним протекціонізмом і саме з допомогою цих «плюсів» хоче завоювати нові ринки. Так діяли свого часу США, після другої світової війни — Японія, які, застосовуючи демпінг, завойовували окраїнні ринки збуту для своїх товарів. Сьогодні в цьому звинувачують Україну і застосовують проти неї антидемпінгові розслідування, а затим і антидемпінгові санкції: отже, Україна має або визнати, що вона здійснює недобросовісну конкуренцію і не зовсім порядна, або довести, що антидемпінг проти неї — це чиста фікція, підміна понять і спроби захиститися від конкурентоспроможних українських товарів.

На думку С. Осики, Україна має всі підстави довести саме останнє. По-перше, тому, що одним із загальноприйнятих принципів вільної міжнародної торгівлі, визначених у Генеральній угоді з тарифів і торгівлі (ГАТТ), є вільна конкуренція. Тож, якщо хтось знижує собівартість товару через здешевлення сировини, робочої сили, запровадження нових технологій, то він може вільно конкурувати зі своїми товарами на світових ринках. Зниження собівартості — це один із рушіїв економічного прогресу, і Україна має довести, що вона не демпінгує, а має товари нижчої собівартості.

По-друге, Україні треба елементарно довести, що антидемпінгові розслідування ведуться не проти демпінгу з її боку, а як засоби протекціонізму з боку держави, що хоче захистити свій ринок від чужих товарів. Будь-яка міжнародна (як ГАТТ) чи регіональна (як Європейський Союз)система завжди захищається від товарів з держав—нечленів системи і застосовує антидемпінг як засіб протекціонізму. Так було, приміром, з країнами Азії, Африки, з колишнім СРСР, де завжди були дешеві сировина і робоча сила, а отже, й нижча собівартість і об'єктивно вища конкурентоспроможність товарів. За останні десять років ЄС почав близько 300 антидемпінгових розслідувань, 130 з яких закінчилися чи то попереднім рішенням про затвердження антидемпінгового мита, чи то остаточним його запровадженням. Антидемпінгове мито на «засуджені» товари встановлюється у розмірі 130—140 відсотків так званої нормальної ціни (собівартість плюс інші необхідні витрати), що робить їх продаж навіть теоретично неможливим. Під такий «каток» вже потрапило сім видів українських товарів, наші збитки становлять десятки мільйонів доларів.

По-третє, Україна може боротися проти санкцій на свою адресу на кожному з етапів ведення антидемпінгових процедур, які використовуються як відвертий протекціонізм. А починаються вони скрізь однаково: щоб дискредитувати певний чужий товар в якійсь країні, його собівартість вираховують порівняно не з собівартістю товару з країни-господаря, а вибирають для цього якусь іншу умовну країну (країну-сурогат), де собівартісь завідомо дуже висока. Тож можна боротися проти вибору країни-сурогата.

Крім того, щоб довести демпінг і застосувати антидемпінг, треба довести, що продаж певного товару на ринку якоїсь держави завдав шкоди її національним виробникам. Коли справу повести розумно, то зробити останнє досить важко, бо ще треба довести, що обсяг продажу певного товару перевищив 3 відсотки його імпорту в країну, котра захищається. Інколи доходить до парадоксів: можна продавати якийсь товар за ціною, яка набагато вища за ті, що існують на ринку, але нижча за його собівартість, і тоді проти цього товару можна застосувати антидемпінгове розслідування. З одною-таки метою — викинути з ринку.

Усі ці правила чітко вироблені й зафіксовані у відповідних документах системи ГАТТ (зокрема, її стаття 6, спеціальний Антидемпінговий кодекс тощо), отже, можна стверджувати, що Україна має «воювати» проти системи, яка інколи проводить елементарну профілактику в своїх «володіннях»: коли проти якогось товару заантидемпінгують у ЄС, то чекай, що ніби за командою те саме почнеться і в США, і в Канаді, і деінде

III

Проте, з другого боку, ГАТТ можна використати для того, щоб... захиститися від антидемпінгу. С. Осика сказав:

— Світ торгівлі дуже жорстокий, у ньому свої правила. В торгівлі інколи не дуже важливе політичне забарвлення і всім байдуже, чи у вас на голові червоноармійська зірка, чи якийсь хрест, чи оттоманський знак. Якщо бачать, що певний чужий товар заважає рухатися своїм товарам, то його починають «рубати». Якщо у вас нижча собівартість, вас вибивають. Тому я завжди й кажу: для того, щоб зняти проблеми протекціонізму проти нас з боку, приміром,країн ГАТТ, нам треба приєднуватися до ГАТТ. Тільки в ній ми зможемо сказати всім: мовляв, любі друзі, наша собівартість така-то, вирахувана реально, а не в країні-сурогаті, значить, це не демпінг, а нормальна конкуренція, і будьте ласкаві торгувати з нами за вами ж установленими правилами. Без цього ми — аутсайдери, й можемо стати ними навіть там, де торгуємо тисячоліттями.

А ще С. Осика переконаний, що в 90 випадках зі ста українські підприємства продавали свої товари правильно, але їх елементарно «зарубали». Саме тому він і очолює українську міжвідомчу групу з питань приєднання України до ГАТТ, яка налічує сьогодні майже 120 країн, що контролюють 90 відсотків світової торгівлі. Саме в системі ГАТТ в квітні цього року в Марракеші (Марокко) закінчився так званий Уругвайський раунд переговорів (1986—1994 рр.), наслідком якого стали, по-перше, формування комплексу універсальних договорів, що створили новий глобальний правовий порядок в галузі торговельних, тарифних, митних, інвестиційних та інших сфер міжнародних світових відносин, до яких держави — члени ГАТТ прагнули протягом останніх 50 років. Зокрема, підписано угоду про застосування названої вище статті 6 про антидемпінг. Саме ця нова угода, наприклад, передбачає навіть негайне припинення антидемпінгового розслідування, коли демпінг не сягає більше визначеного мінімуму 3 відсотки. Це саме та лібералізація торгівлі, яка конче потрібна Україні, що за статусом є сьогодні країною, котра приєднується до ГАТТ. Переговори про приєднання тривають.

По-друге, Уругвайський раунд створив Світову організацію торгівлі (СОТ) як інституційний механізм забезпечення реалізації комплексу договорів системи ГАТТ, куди можна звернутися зі спірними питаннями.

IV

Проте той же С. Осика свідомий, що навіть приєднання до ГАТТ — це лише початок, який дає «вихід на певний простір з певним набором інструментів».

— Приєднатися до ГАТТ — це означає сісти в автомобіль, а не бігти за ним. А чи поїдемо ми ним — це вже справа нашого вміння, — досить образно зазначив заступник міністра.

За його словами, ті ж антидемпінгові процеси — це цивільні справи, де змагаються дві сторони—юридичні особи: позивач і відповідач, а отже, потрібні фахівці-юристи, котрі знаються на антидемпінгу і контрантидемпінгу. Антидемпінг завжди б'є не по фірмах-посередниках, які продали товари, можливо, й за демпінговими цінами, а глибше — по виробниках товару. Тому нашим підприємствам-виробникам просто необхідно знаходити юридичні фірми, котрі спеціалізуються на контрантидемпінгових процесах. Потрібно їм ще й елементарно фінансувати офіційні лобістські фірми, які знані в світі і працюють легально в багатьох країнах.

Потрібно в самій Україні розвивати свою законодавчу базу, приводити її у відповідність з ГАТТівською, в питаннях демпінгу—антидемпінгу також. Цілком можливо, що в Україні треба створити спеціальну міжвідомчу групу чи комісію, яка спеціально займалася б анти-і контрантидемпінговими розслідуваннями на кожному з етапів їхнього ведення, коли ще можна врятувати справу. Саме для цього Україні вкрай потрібні фахівці, яких сьогодні нема, а отже, треба запрошувати іноземних фахівців-викладачів і готувати. Можливі й інші кроки глобального масштабу — приміром, створення союзу експортерів з країн—членів СНД, який не мав би жодних наддержавних імперативних надбудов, але виробляв би спільну торговельну стратегію і тактику в зовнішній торгівлі. І тоді, на думку С. Осики, якщо вже хтось хоче тіснішої інтеграції в Співдружність, то нації буде зрозуміліше, чому ми туди йдемо.

Одне слово, проблем в Україні із зовнішньою торгівлею багато. Проте простої констатації цього факту мало — треба щось робити, з чогось починати, щоб зняти з себе тавро аутсайдера, не бути хлопчиком для биття. Світ уже визначився, коли створив, а затим модернізував ГАТТ, і Україна має якомога швидше навчитися грати за її правилами і ефективно тими правилами користуватися.

На знімку: товар лицем?

Фото Анатолія КОТЛЯРЧУКА.

Анонс рубрики

Нудно жити на білому світі, панове! — мовив одного разу великий російськомовний українець. Нудно іноді знаходити в Гоголя дуже сучасні і влучні спостереження. Так от, група ще досить молодих товаришів з числа авторів «ГУ», погортавши літературу, пошукавши в закутках власної голови та органу, який в народі називають душею, знайшла там нездоланне бажання розвіяти власну нудьгу і одночасно зайняти нашу молодь читанням нової сторінки.

Втім, думка про поєднання корисного з приємним першою зайшла не в нашу голову, а до голови пана Ньютона, коли той сидів під деревом, і на його голову впав такий собі сферичний предмет. Тут зауважимо, що на великі голови звичайно падає не який-небудь Еппл, а найсправжнїше (натур-продукт!), поки що не наливне і не золоте (це — в майбутньому), але молоде, зелене-презелене ЯБЛУКО. Яким ми і почастуємо читача в цім суботнім випуску.

Ганна РОМАНЦОВА, «Голос України»

ДЕСЯТОК БІОГРАФІЙ, НАПИСАНИХ У СПІВ-АВТОРСТВІ НА КРАЄЧКУ СТОЛА

Їх так само важко уявити разом, як кролика, домогосподарку та буддійського монаха в одній компанії. Мабуть, єдине, що їх об'єднує, це наявність біографії. Втім, дивлячись що вважати за біографію. Дехто, наприклад, наївно міркує, що біографія з'являється тоді, коли тобі за сорок, і ти вже дещо починаєш розуміти в житті, і відчувати дещо на смак, і навіть ще дещо визначати за запахом...

Передісторія

Ішов одного разу по вулиці Олегівській парторг... Служив він у Лаврських музеях, завідував відділом підготовки екскурсоводів. Тому посада звучала незатерто: парторг Печерської лаври...

На вулицю Олегівську нашого неформального парторга привели її старовинні руїни. По цих ось «чарівних смітниках» Юрій Нейман водив учнів власної школи екскурсоводів. І серед інших помітних місць древнього Подолу знайшов те, про що навіть не здогадувалась столична міськрада. Помешкання зі світлом, за яке ніхто не платив, і водопроводом, який ніхто не відключав. Притулок колонії київських художників. У тому самому місці парторг Печерської лаври знайшов Гену Гутгарца, більш відомого киянам під прізвиськом Варган.

Сергій ФОМЕНКО (Фома)

А я граю на варгані...

Прізвисько він запозичив у старовинного алтайського музичного інструменту, з котрого одним з перших у місті почав видобувати чарівні звуки. До того він що було сили наярював на скрипці.

З Варганівської біографії відомо також, що брав він приватні уроки у відомого художника Мухоїда, що нині є менеджером залишків групи «ВВ» (Воплі Видоплясова), що рід своїх занять змінює вісім разів на тиждень, і що ніхто певно не скаже: у Києві Гена такого-от числа такого місяця чи не в Києві.

У рідному місті про нього ходять легенди. Ось одна з них.

Легенда про телефон

Був колись у Гени Варгана телефон, та не було грошей. Але на те й власті, аби гроші красти (рима недоречна, краще буде сказати — стягувати). Так от. Добровільно здати властям те, чого у нього не було, Гена не міг, попри неодноразові нагадування і безкоштовні святкові квитанції. І телефон відключили. Через деякий, досить тривалий час, Гена здався на ласку властей і переказав кошти «куди слід». І йому повернули колишній номер. Адже в кого ще вистачить сил всоте за добу волати в телефонну трубку: «Такий тут не проживає!» Зустрічаються ж невиховані люди: ти їм — про різницю у часі, а їм хоч би що.

Ляля БУЛАШ

Власне історія

Жили-були в одному столичному місті художники, не художники і не зовсім художники. Ходили одне до одного у гості, спілкувалися, музику слухали — дружили, коротше. І ось їм заманулося їм одного разу оформити свої неформальні відносини у вигляді виставки власних робіт. Явити себе світові і міськвиконкомові. Проблема: з'ясувалося, що здійснити все це безкоштовно так само неможливо, як і дістати такі шалені гроші. Але у славному граді Краматорську ще залишилися безкорисливі цінителі мистецтва...

І наші художники тимчасово стали передвижниками. А Гена Гутгарц навіть написав передмову до каталогу Краматорської виставки. Щоправда, сорока вказаних там робіт його пензля відвідувачам не судилося побачити... Один з художників- «шаровиків» — Олег Усовський — відвідав шахтарський край саме напередодні закриття виставки. За ніч він намалював близько п'ятдесяти робіт (чорною тушшю і в кольорі), котрі вранці розвісив у виставочному залі у вигляді мокрої білизни. Вийшло пречудово.

Олег УСОВСЬКИЙ

Водночас у парторга Лаврських музеїв народилася ідея заснувати конкурс, відкритий для всіх, хто вважає себе художником. Наші художники, звичайно ж, не проминули нагоди взяти у ньому участь, і невдовзі отримали право на ще одну «шарову» (безкоштовну) виставку. Цього разу в ЦНБ (найбільша столична бібліотека), де можна бачити їхні роботи і тепер.

Основна ідея

довгий час носилася в повітрі, поки не була нарешті сформульована Олесем Мойсеєвим. «Ми протистоїмо, з одного боку, професіоналізмові заради професіоналізму і дилетантству задля дилетантства з іншого. Насамперед будь-який твір мистецтва має нести певний духовний заряд. Але дехто дивиться на творчість з дзвіниці власного професіоналізму. Забуваючи, що є люди, які, можливо, менше майстри, але більше художники. ...До того ж ми ще маємо нахабство нікому не кидати виклику».

Лана (Світлана) КУЛЬЧИЦЬКА

Дзинь-ляля

Пригадуєте, як там у Чуковського: «А за ними блюдца, — Дзынь-ляля, Дзынь-ляля, Вдоль по улице несутся, — Дзынь-ляля, Дзынь-ляля...»? А слідом за ними пательники, ложки, сита, кавомолки... І так далі за текстом. Так от.«Федорине горе» було улюбленою книжкою маленького Олеся Мойсеєва. Саме безмежна любов до російської літератури сформувала з хлопчика дизайнера вітчизняних кавоварок. З його приходом до компанії наших художників їй одразу набула статусу і назви. Чуковський, як і підприємство «Росток», міг би цим пишатися..

А поки що Олесем пишаються батьки та друзі, котрим він дарує власні вірші та фортепіанні п'єси.

Спілкується Олесь, як і вся «Дзинь»-компанія, російською мовою, глибоко й щиро її зневажаючи. Щоправда, на відміну від усього гурту, Мойсеєв свого часу опанував про всяк випадок ще й грузинську. «Англійська і російська — це мови, які, мов той бур'ян — де не посади, вродить. Та садити і не потрібно... Ці мови свого часу виконали роль урни, куди скидалися відходи у вигляді слів, зворотів, афіксів та закінчень із мов більш давніх. Українська, як, до речі, і грузинська, розвивалася природним шляхом, що цінно. У грузинській, приміром, слова «знання» та «порок» різняться лише одним звуком...»

Ян ЛІЩЕНКО

Подібними досягненнями у лінгвістиці, ризикну припустити, зможе похвалитися не кожен поет кавоварки.

Ще раз про принципи

У «Дзинь»-компанії є люди, що мають свідоцтво про художню освіту, і ті, що його не мають. Але як апетит приходить під час обіду, так і уміння малювати — під час самого процесу. Принаймні так вважає Олесь Мойсеєв. У «Дзинь» існує навіть поняття «підсаджувати на перо (олівець, фломастер)», — термін, вигаданий Усовським. І от що дивує: люди, які за своє життя навіть книжечки-розфарбовки не розфарбували, вже не можуть без того жити. З часом спілкування з тушшю або фарбами стає для них необхідністю.

Ян у «шафі»

Ян Ліщенко, відвідуючи дитиною гурток космічної фізіології та медицини і не здогадувався, що колись «сяде на олію». А потім сів. Та так міцно, що у Яновій квартирі не залишилось «вільних» стін і навіть двері було розмальовано.

Минули роки. Одного разу, тусуючись у «шафі» (кафе на Хрещатику, де років з п'ять тому збирались хіпі), вирішив він до Криму сходити. Довгий час шукав попутника. Просто підходив до першого-ліпшого і запитував: «До Криму підеш?» І, нарешті, знайшов.

А був саме рік 1989-й чи 90-й. Ходили чутки, що в Криму буде страшний землетрус, від сірководню вибухне Чорне море і півострів опиниться під водою. На людину, яка «з собою наодинці» пройшла майже весь Крим, і навіть брала участь у тамтешніх археологічних розкопках, все це справило таке сильне враження, що по поверненні Ян написав картину «Крим іде під воду, але ми вміємо плавати».

Олесь МОЙСЕЄВ

Як це було

Геннадій Гутгарц (є така думка) розпочав малювати під впливом Лесі Демченко. Зараз Гена з успіхом і знанням справи розповідає про художнє життя Києва, а Леся навчається в Академії красних мистецтв в італійському місті Перуджі. Щось подібне трапилося ще з одними «дзинями» — Лялею та Фомою. А от Ігор Малахов усе життя вважав, що він — режисер, і навіть до ВДІКу вступив. А потім — бац, точніше, «дзинь», — і всі зрозуміли, що Малахов — художник.

Леся ДЕМЧЕНКО

Оксана Довженко, яка теж два роки тому потрапила на «дзинь»-гачечок, пояснює цей феномен за допомогою улюбленого анекдоту.

Анекдот

Прийшов один фокусник влаштовуватись на роботу до цирку. Адміністратор йому і каже: продемонструй, мовляв, для початку, на що здатен. Маг влаштував виставу. У його номері крокодил грав на скрипці, а мавпа співала. Такий дует довів до сліз директора з адміністратором. Після вистави розчулений начальник сказав фокуснику: «Вирішено. Ми тебе беремо... Признайся тільки, у чому твій секрет?» І фокусник відказав: «О'кей. Я розповім вам. Насправді мавпа співати не вміє. А грає на скрипці та співає... крокодил».

Ігор МАЛАХОВ

Заєць має бути голодний

Света Кульчицька працює на студії Укранімафільм, що (були часи) не хотіла платити їй зароблену платню. І одного разу, коли чекати було вже нічого — голод не тітка, Світлана подумала: «Чи не піти мені на Андріївський узвіз зі своїми роботами. Може, хтось та й купить». Так і зробила. Але тут саме по Андріївському йшов Олесь Мойсеєв — колишній Світланин однокурсник по Київському художньо-промисловому технікумові. І, зустрівшись, вони разом пригадали одну історію. Жив собі на світі безробітний заєць. У душі він був художник, а тому не раз страждав від лисячих хитрощів. І ось отримує він листа від братика-кролика: приїзди, мовляв, до мене на село. Тут харчі дармові, та й повітря — чистий озон. Повівся заєць на пропозицію і (звісно що зайцем) на потягу гайнув до брата. Адресу про себе повторює, щоб не переплутати. І от уже чимчикує він сільською стежкою і бачить: батечку! Та ось же вони, братанові апартаменти! Ось вони, райські кущі з безкоштовною морквинкою! Заходить до хати, а там... сидить відгодований кролик у клітці, а просто нього походжає господар. У кролячій шапці.

Історію цю намалювала Света у мультфільмі «Заєць в людях», за що їй нарешті виплатили зарплату...

Усовський біля Верховної Ради

У деяких країнах буддійські монахи не можуть вибирати і бути обраними... Багато геніальних художників, як то не раз доводила історія, зажили в суспільстві репутації божевільних, і тому позбавлені можливості впливати на долю держави. Але чи може змиритися з тим переконаний реріхівець та вегетаріанець? Та ще й, за висловом власного друга, «абстракціоніст-народник»? Звісно, що ні. Тож, коли, проходячи повз Верховну Раду, ви натрапите на особу з зачіскою буддійського монаха, знайте, що це і є Олег Усовський, що намагається повернути людство до світла.

Оксана ДОВЖЕНКО

Окрім власних мантр для триструнної гітари з голосом, Усовський відомий тим, що має право безкоштовного проїзду всіма видами транспорту (як ліквідатор Чорнобильської аварії). Але, думаю, Олегові частенько не дозволяють скористатися з його законного права. А ще кажуть, що із зовнішніми відмінностями громадськість мириться набагато охочіше, ніж із внутрішніми..

...«Вона божевільна» — в устах Усовського це як найкращий комплімент. Він знає, що каже. Колись за силою переконання він переверщував навіть психіатрів. Слід сказати, що в лікарні Олег продовжував малювати всілякі «гачечки, кляксочки й інші абстракції». Займається цим і «на волі». Тепер суспільство дозволило йому це невинне заняття і пробачило його дивну мандрівну поведінку. Гуманно.

Постскриптум, або Ода довідці

Довідка, без сумніву, найвизначніший винахід людства. Інакше як би ми з вами дізналися, хто є хто? На лобі ж не написано! Мав би Сковорода трудову книжку, а Діоген — ордер на бочку... Хто зна, як би це вплинуло на їхнє місце в енциклопедії.

Гена ГУТГАРЦ

Ігор МАЛАХОВ. «Квіти».

Олег УСОВСЬКИЙ. Без назви.

Лана (Світлана) КУЛЬЧИЦЬКА. Без назви.

ДЗИНЬ

Олесь МОЙСЕЄВ. «Портрет друга».

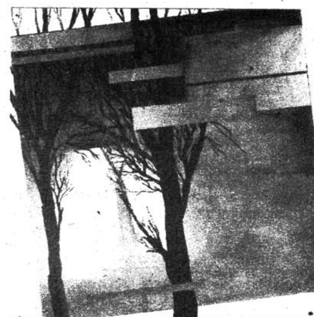

Геннадій ГУТГАРЦ. «Автопортрет».

Оксана ДОВЖЕНКО. «Риба».

Ляля БУЛАШ. «Пейзаж».

За висловом мистецтвознавця, кожен з них — планета. Сьогодні в «Дзеркалі» маємо такий собі парад планет віком від 20 до 28 років. Але на відміну від інших мистецьких Венер та Марсів, вони не прирікають себе на самоту. Навпаки, вважають, що один без одного були б вже ніби й не вони, і їхні роботи були б вже не їхні, точніше, просто інакші — тьмяні такі... Та, дякувати дзинському богові, так не сталося. Подивіться, скільки світла в малюнках і кольорового буяння у живопису! Втім, що це я. Ваше завдання — уважно роздивитися чорно-білі репродукції і домріяти собі все те, про що я написала **(див. сторінку 8).**

Ганна РОМАНЦОВА

Сергій ФОМЕНКО (Фома). Без назви.

Ян ЛІЩЕНКО. «Крим іде під воду, але ми вміємо плисти».

Леся ДЕМЧЕНКО. «Зебри».

Ніна ІЩЕНКО, журналіст

НАЙБІЛЬШЕ В СВІТІ Я БОЮСЯ ЛОСКОТУ, або Робінзон з Обиходів

А почалося все — і ворогові не побажаю.

«Ти, дівчинко, ось що. Мене побачила, хату мою теж, оце так я живу, проблем нема, іди-но ти до села, поки видно надворі. То нічого, що шість кілометрів, я мало не щодня туди й назад ходжу, а ти ж молода! А мені ще на роботу треба», — казав мені сімдесятирічний дід, і було це, хоч плач, вже надвечір.

Заметушився, збирається.

Я заглядаю за повітку — яка ж вона, та хата? Нема! «Та оце ж вона й є!» — дід мені каже. І на ту-таки повітку показує. «А тепер послухай мене: іди на село...»

Еге, думаю собі. У Києві розказували: живе собі дід посеред поля, сам-самісінький, косить сіно, читає книжки, цікавий дід! І тепер, устигни лиш хату з клунею переплутати, вертатись назад до Києва? Ні-ні-ні...

Дід з усієї сили впирався, але ми таки рушили разом — до літнього табору посеред лісу. Тієї ночі нам належало сторожувати разом колгоспних корів, бо то й була дідова робота.

Та несподіванки й труднощі на тому не скінчились — найцікавіше чекало попереду.

«Що тут розкажеш? — зітхає дід. — Живу помаленьку. В селі мене диваком вважають, та мені якось однаково. Хату мою будував ще батько в 1914 році. З тих пір і стоїть — кріпка! Колись тут був цілий хутір, хат із двадцять. Одних розкуркулили, інших централізували, решта повмирали. Була в мене й сім'я. Жінка померла недавно, а жила в Обиходах /це й є оте, найближче, за шість кілометрів, село. — **Авт.**/. Там же й діти троє зараз, у всіх свої сім'ї. А всього було їх у нас дев'ятеро — Мішик, Сашик, Льоник...»

Ми сидимо удвох у маленькій беззахисній сторожці, непроглядну темінь ледь освітлюють зорі, та ще зрідка дід вмикає кишенькового ліхтарика, поглядає крізь розчинені двері на своє стадо. Тихо і холодно. На багато кілометрів — ні душі, ні звуку, ні вогника. Невидимим хрестом зійшлись у цьому місці три дороги. В один бік — в Лугин, в другий — Народичі, третій — Коростень. Та що б не вибрав, не втечеш од лихого четвертого вибору — чорнобильського. Усі навколишні села — у печальному списку радіаційно забруднених. Причорнобильський тупик...

Як не є, все ж важко одразу збагнути: чому цей чоловік, від природи розумний і чесний, прожив самітником усе життя — маючи купу дітей і кохану — сам казав — дружину? В чому річ? У якихось конфліктах? У гіпертрофованій принциповості? Інтелектуальному індивідуалізмі?

Здається, ні. У нього — просто: наша земля, і жити треба на ній, а що інші її покинули, хай як знають.

«А ніколи не буває вам, — питаю, — сумно-сумно, хоч би словом із кимось перекинутись?» — «Мені такого не бува. А як дуже вже закортить, то я — співаю...»

Вже як багато було переговорено й з'явився між нами місток довіри, я запитала діда: «Чого ви за своє життя боялись і боїтеся найбільше?»

Але відповісти дід Михаль не встиг.

Хтось підходив до сторожки — тихо, навіть крадучись. Хто тут міг бути зараз, опівночі, посеред лісу?

Скільки чекали — не пам'ятаю, не судіть мене за це, аж потім до сторожки зазирнув молодик років тридцяти, кремезний, з бородою, а за ним ще один.

Згадалося дідове: «Іди-но ти, дівчинко, до села...»

А дід! Без тіні сум'яття мовив «Н-да...», посвітив ліхтариком на мене /досі не розумію — навіщо/ і лиш тоді перевів промінь світла на гостей.

Виявилось, коли Микола, найменший дідів син, прийшов з роботи, в Обиходах ходило вже кілька версій: хто ж то до діда Михаля приїхав — кореспонденти, самогонщики чи наркомани. Отож Микола прихопив свояка й рушив на розвідку. Оце вони й прийшли. «Ми тут сала, картоплі прихопили, зараз вогнище розпалимо...»

Хлопці заходились коло вогнища, а дід, немов нічого не сталося, продовжував:

— Не раз чув, у селі про мене казали: «Вон же, як послухат, то вельми хітрий. А як ближше розглядіт — де та хітрость? Чого б то путній чоловік жив сам?» Це баби старі базікають, а я, як по правді, не вельми грамотний, штири класи кінчив, учився б, може, й далі, та якраз голод. А книжки — правда що читаю, але де тепер путню книжку візьмеш? От раніше були. У мене дві книжки улюблені — Євангеліє, гарне таке, з картинками, а друга звалась «Описаніє» Брюсова. Батько купив ще до війни. Мудрі книжки. Там є про кінець світу: і буде рік такий-то, і вбиватиме чоловік другого чоловіка. Так собі думаю — скоро це буде. Ще газети читаю, радіо слухаю, підручники зостались од дітей, воно не гріх — повторить на старість те, чого не знав у молодості...

При світлі вогнища дід уже не здавався замкнутим, і було зрозуміло: оце його стихія — оця самотність, навіть невідомість, і більш нічого йому не треба.

А в селі тим часом казали: та ви подивіться на його хату! Як би стеля на голову не впала. Та ви гляньте на його плащ — дірка на дірці! А хустка? Скільки разів просили — скинь, дітей перед людьми не сором. Думаєте, послухав?

Дід Михаль справді носить шапку-вушанку поверх звичайної шерстяної хустки, а на докори особливо не зважає. Він сам собі хазяїн, та й що йому та естетика — зимою без хустки холодно.

А ще в селі казали: було в діда колись аж три собаки. Один помер — та не собачою, а людською смертю: взяв та й повісився. Другий утік до села, а третій лишився в Обиходах, дідовим дітям. Навіть псу таке життя — не мед, а дід — нічого, живе!

— Ну, а як хвороба або нещастя яке? — вголос думаю, а хлопці підказують стиха: ти спитай, скільки разів дід був у лікарні.

— Тю на вас! Та я за все життя випив одну таблетку й прийняв три уколи, один у школі та два в армії. Лікуюсь, як треба, медом од своїх бджіл, та ще травами, чаю з цукром уже не п'ю, в газетах вичитав, що на старість шкідливо.

З цим, здається, ясно: і чай без цукру, і часте ходіння до села — «шість туди, шість назад, а як щось бува, забуду, то можу й двічі пройтись» — усе це, свідомо чи ні, намагання бути в формі. Але чому — самотність? Може, його, Михайла Семеновича Собченка, образив хто?

Але сам дід про це не замислюється і, здається, не вірить у Велике Зло. «Дрібні капості мені тут, звісно, робили, але щоб дуже вже — то ні».

— Нащо я тут? Як-не-як — тридцять літ коло худоби, і пас, і доїв, і стеріг. Зараз тільки стережу, та й то робота для сімдесятилітнього. Скотина — вона жива, а коло живого легше, та й ти йому потрібен, колись я сам одігнав од кошари здоровенного вовка. А ще ніколи не забуду, як плаче заєць. Таке раз почуєш — на все життя. Плаче — як дитина маленька, безпомічна. Без причини він би не плакав — видно, поранили, боліло дуже. Такий зойк на весь ліс — аж мороз по шкірі. Ніяк не збагну — вірять у бога, а роблять таке зло. Чим той заєць завинив? Для мене Бог — природа. Живи з нею в мирі, вір їй, не чини гріха — і душа буде чиста. А ми ж самі себе зі світу зживемо. Раніше ніхто й слова такого не знав — радіація, а тепер і старе, й мале говорять. Старим то помирати скоро, хоч би молодих звідси відселили, тільки куди ти втечеш, як усе воно на світі докупи зв'язане? Раз уночі така заграва на небі горіла, я саме стеріг кошару, бачив. Небо червоне-червоне, як од пожежі. А вранці чую по радіо: в Америці був землетрус величезної сили...

Шлях до гармонії.

Мал. Володимира ВАСЬКОВЦЕВА.

Мене не раз питали: якби життя почалося заново — чи не хотів би жити в селі, між людей? Я їм так кажу: щоб я герой — так ні, але не здамся. Іч, у село! Не хочу. Поки можу — діло роблю, сіно кошу, корів стережу, дітям помагаю, хоч звіддалік небагато поможеш... Нещасливі в мене діти, нещасливі, чого так? У них же душі добрі, вони нікого не зобидили. Коля, Катя, Мішик, Сашик, Льоник... Поки мати була жива, частіше додому навідувались... А як шкода найстаршого! Убили його. Він військовим був, загинув на радянсько- афганському кордоні ще до війни в Афганістані...

А що, кажете, хата у мене погана? Ні сили великої на ремонт нема, ні матеріалу, ні бажання. Скільки там мені лишилось, доживу якось... Це треба собаку завести путнього, рушницю купить, а ще краще — револьвер, бо в мою хату через дірку в стрісі можна залізти...

— Так чого ж ви боїтеся найбільше?

Дід не був би дідом, аби відповів якось інакше. Він сказав весело:

— Лоскоту!

...Ми говорили цілу ніч, вогнище не раз затухало й загорялося знов, корови мирно спали, а на сході потроху почало сіріти. Дід почав збиратися — у Коростень, на базар, рукавиці на зиму купити, та й ліхтар на три заряди не завадив би, та ще те-се, дрібниці всілякі. Ми, трохи наспіх, попрощалися, і потім я жалкувала, що не скористалася фотоапаратом — темнувато було...

Коростенський район
Житомирської області.

Богдан БЕРЕКЕТА, «Голос України»

Рай — княже місто,

яке згадується в Іпатіївському літописі під 1284 роком

У глибинці Волинського Полісся, на берегах Прип'яті, розкинулось село Яревище. Точніше сказати, це не просто село, а місцевість така — Яревище. В старих літописах воно називалось Рай, Райки, що означає край лісів. Так ось, у цьому селі сьогодні — 219 садиб. Люди в прямому розумінні цього слова живуть у краю лісів. В Яревищі, яке тягнеться по обох берегах Прип'яті на цілих 15 кілометрів, взагалі немає вулиць. Сусід від сусіда — за півкілометра, а то й за кілометр. Своєрідні хутори в лісі, об'єднані однією назвою. Протягом віків поліщуки відвойовували у лісів і боліт землю, корчували ліс, будувалися, ростили дітей, плекали худобу... Так живуть і сьогодні. А тому тут і донині збереглися свої звичаї, обряди, своє розуміння сенсу життя. Як і в минулі віки, поліщуки не замикають осель, не мають поняття про межі. Кожен знає свою територію, передану йому з діда-прадіда, на якій ростуть його дерева, пасеться його худоба.

Сім віків тому ці місця облюбував князь Володимир-Волинський — Володимир Василькович. У 1287 році, коли татарський полководець Телебуга йшов на Польщу і примушував іти з собою підкорених князів, у тому числі й Володимира Васильковича, то князь сказав своїй княгині і наближеним, що він хотів би заїхати до Любомля, а далі до Раю, тому що досадили йому татари, а він хворий... Помер Володимир 10 грудня 1288 року в Любомлі і був похований у Володимир-Волинському соборі св. Богородиці на Волині. Як зазначено в літописі, оплакували князя не тільки володимирці, а також і чужинці-купці. Ще такі деталі: князь був високий ростом, широкий у плечах, освічений, відомий під іменем Філософ.

А що збереглося в Яревищі від тих далеких княжих часів, чи знають люди історію свого краю? На день святої Трійці разом із знавцем родоводу князів володимирських Ростиславом Чап'юком ми побували в цьому селі. З переказів відомо, що саме в день святої Трійці протягом кількох століть тут відбувалися великі ярмарки. І почали ми знайомство із селом та його людьми з місцевої Свято-воздвиженської церкви, в якій правилася святкова служба Божа. Дерев'яна, стоїть вона на пагорбі, а майже впритул до неї — старі-престарі дуби, клени, кілька яворів. Саме на цьому місці, як свідчить архів князів Сангушків, у 1444 році було побудовано Вознесенський монастир. Це місце було обведене річкою Прип'ять, як луком. Отже, монастир стояв на острові. Документи на власність монастиря зберігалися до 1937 року у нинішній церкві, побудованій у 1985 році. Про це розповіла нам завідуюча Старовижівським народним музеєм, журналіст за професією Лідія Листовнича, яка вивчає історію свого краю.

— В шістдесятих роках церкву закрили, зробили тут склад, — розповідала Лідія Володимирівна. — Більше тридцяти років у ній не правилася служба Божа. Недавно церкву відреставрували, люди принесли ікони. Є серед них кілька ікон, які становлять історичну цінність.

Нині від церкви до Прип'яті — метрів триста. Рівнина. Та раптом — перед самою річкою, на невеличкому узвишші, ніби спустився з неба, — семиметровий хрест. Довкіл нього — лугові квіти і незвичне для поліського пейзажу дрібне біле каміння, поміж яким зустрічаються червоного кольору цеглинки...

— То фундаменти якихось старих будівель, — розповідав житель села Пилип Кручик, який погодився бути нашим гідом. — Ми називаємо це місце святим, або Райгородком. Тут ніхто не будується, нічого люди не садять. Хто і коли на цьому місці поставив хрест, люди не знають. Коли хрест знизу псується, то його, щоб не впав, закопують глибше. Кажуть люди, що тут давним- давно стояли княжі хороми.

Навпроти, на другому березі Прип'яті, росте п'ять дубів, років по триста кожному. Ніби прийшли вони звідкілясь та й спинилися відпочити біля води. А біля них — ще один хрест. Вищий од першого. З-під його основи, що в землі, дві берізки росте. Наверху хреста — з металу півень прикріплений. А на розп'ятті — спис і кирка з дерева, біля них висять молоток і обценьки. Чому саме ці символи на хресті — в селі ніхто не міг пояснити.

(Закінчення на 11-й стор.).

Північноамериканцям — легше. Їхня шкільна історія куди тонша за нашу, і їм простіше ототожнювати себе з предками—батьками нації.

Та й західні європейці, хоч мають товсту історію, але ж у них там, здається, і досі в шевальє та есквайри, і за цим стоїть надійна безперервність буття, а слово «джентльмен» (благороднонароджений) натякає кожному на можливе походження від Річарда Левине Серце.

Не те у нас. Київська Русь з її славними князями була так далеко і зникла так якось враз, що ми аж наче ні при чім. Далі прийшли монголи, за ними литовці, потім поляки, після того — росіяни ... а де ж ми були?! Тим часом історія твердить, що у нас, як у людей, були свої есквайри й шевальє, був і рицарський стан з його кодексом честі, і князі наші не згинули безслідно під татарським потопом. Так-то воно так, але це — як кохання, часом хочеться прокинутись серед ночі й перепитати: «Ти мене любиш?» і почути підтвердження: «Угу. Спи».

Ось таке підтвердження ми недавно отримали — у вигляді солідної книги Н. Яковенко «Українська шляхта з кінця XIV до середини XVII ст. (Волинь і Центральна Україна)». Це — про українське джентльменство, якщо хочете. Тут десятки генеалогічних таблиць, кілька тисяч шляхетських (не польських — наших!) імен, серед яких кожен може пошукати собі іменитого родича. Цитую: «... боярсько-князівській еліті вподовж XIV — початків XVII ст. історія відвела ... роль фундамента, на якому український народ зводив свій дім у добу середньовіччя». Незвично? А як вам оцей пасаж: «... в елітарному середовищі бачаться витоки примітних психологічних рис українського характеру. ... саме тут, починаючись від князівського щабля і рухаючись вниз, на шляхту, вперше утвердилися рицарські ідеали вірності, доблесті й честі ... Саме таке уявлення про достойну людину ... розповсюдилося серед козацтва»

Тепер зрозуміло, чому Гоголь свого часу сказав: «И вылетела козацкая душа из дворянского тела». З автором ми зустрілися тиждень тому, напередодні захисту докторської дисертації, тобто цієї ж таки книжки.

КЛІО, ТИ МЕНЕ ЛЮБИШ? УГУ...

— Наталіє Миколаївно, дозвольте запитати: хто Ви і наскільки Вам відома власна генеалогія?

— Я родом з села на півдні Кіровоградщини, прапрадід був молдавським дворянином, що отримав російське дворянство за воєнні заслуги, був такий родинний переказ. Але рід здрібнів, під революцію дворянські папери десь були закопані, тож усе це до теми книги не має стосунку. Про босоноге дитинство вам не треба? Вчилась у Львівському університеті, класична філологія, потім одинадцять років працювала в Архіві давніх актів, на початку 80-х викладала латинську мову в Київському університеті, згодом перейшла до Інституту історії і нарешті — до Інституту української археографії, що виник 1991 року.

— Як довго писалася Ваша книга?

— Року півтора, навіть менше.

— Не може бути, там стільки всього...

— Скажу інакше: півтора року — і все життя.

— З якого зерна виросла книга?

— Не шукайте нічого романтичного. Вперше замислилась над нашою шляхтою під впливом В. Липинського. А ще — була своєрідна алергія на проблематику козацько-селянську. Бо у радянській історіографії козацькі рухи звались селянськими, обов'язково треба було казати, що селянству жилося з кожним днем все тяжче, тяжче й тяжче...

— Я це проходив у школі.

— А тепер проходять: козацтво з кожним днем було все героїчніше, героїчніше й героїчніше... Оце пересолювання в історії йде від непрофесіоналізму й кон'юнктури, а коли історик знає джерела, він бачить, що все було зовсім не так, що селянські страждання — на дві третини є міф, селянам у 16 — 17 століттях жилося зовсім незле. Так, було підданство, але ж від середньовіччя не можна вимагати, щоб воно жило нашими категоріями рівності...

— Гаразд, а чому для книги обрано саме ці часові рамки — від 14 століття до Хмельниччини?

— Бо в кінці 14 століття давньоруські князівства визначили свій новий статус державний — це був початок еволюції української родової еліти. А Хмельниччина — її кінець.

— Як — кінець? А Мартин Боруля?

— Мартин Боруля — «российский дворянін», то вже інше.

— Ви пишете, що козацтво і шляхта були ближчі одне до одного, ніж загальноприйнято думати. Що ж сталось під час Хмельниччини?

— Київщина — специфічний ареал, тут козаки з шляхтою були сусідами, сватами, братами. Коли почалась війна, частина шляхти, гадаю — менша, одразу пішла за Богданом, у його старшинський табір, як-от кум Хмельницького Михайло Кричевський. Інші втекли до Польщі, покрутились там рік, побачили, що в козацькому війську багато шляхетської братії помітної — Виговський, Морозенко-Морозовицький — і почали масово переходити до Хмельницького. Російський дипломат Кунаков 1649 року писав доповідну записку в Москву: шляхта, мовляв, найнепримиренніший елемент у війську Хмельницького, бо вона зрадила короля, спалила за собою мости, втрачати їй нічого. Він же писав, що шляхти у війську Богдана 7 тисяч, виходило, що кожна друга-третя родина київської шляхти давала воїна Хмельницькому. Отже — сім тисяч. Але 1654 року в списках тих, хто присягав царю, числилось лиш 300 осіб шляхти. Решта — покозачилися. Це — до питання «Куди поділася наша шляхта?»

— Це ті, що з Богданом. А були ж іще зрадники — як князь Ярема Вишневецький...

— Ну, от! Кого він зрадив? Він присягав королю й короля не зрадив. Ярема був із старої княжої верстви, почував себе господарем України. «Якщо тут запанує чернь, то я в такій батьківщині волію не жити». А за спиною в Богдана справді запанувала чернь, селянська війна, анархія, липень — вересень 1648 року були місяцями страшного терору, що його сіяла армія Кривоноса, не розбираючи, де своя шляхта, де польска, де українські міщани, де євреї. До речі, того літа перестали існувати 300 єврейських общин, самі євреї назвали ті дні «брамою покути». І коли князь Ярема перейшов через Дніпро, він вдарив не на Богдана, а саме на Кривоноса, і вже обидва сіяли терор в Україні, тут було годі шукати правого, так воно завжди буває, коли починається терор. Богдан це розумів. Коли переговорна комісія вимагала видати Кривоноса, він відповів: тільки в обмін на Вишневецького. А Вишневецькому писав: ти, твоя милість, чиниш не по-лицарськи, ще б нехай це робив якийсь простак, як наш Кривоніс, можна було б зрозуміти...

— Отже, лицарська мораль таки існувала, нехай в ідеалі, і вплив українських князів на українське козацтво певним чином можна прослідкувати. Ви не розповісте, яким саме був цей вплив?

— Ви примушуєте мене говорити речі, які історикові не годиться говорити. Річ не в тім, що ваше питання наївне, воно серйозне, але надто недосліджене. Я вважаю, що той вплив мав би бути дуже великим. Сама модель політичної культури, яка тільки згори йде донизу, вона мала відбиватися на свідомості українців у широкому сенсі, бо Україна належала до сфери правового регулювання, була правовою державою. Цей легітимізм український потім висміювався в Російській імперії, якщо пригадуєте, у 18 — 19 століттях — «чем смешны малороссийские помещики?» А тим, що вони без кінця судяться! Судяться — бо це у них в крові, це нормально, запитайте американця, вони теж судитися люблять, бо це поняття про закон, що живе поруч з тобою.

— А як же з тим шляхтичем Самійлом Лащем, що згадується у Вашій книзі — він судовими вироками наказав підшити собі плаща й так з'явився при дворі короля...

— Закон в усі часи порушувався, але порушення закону не означає, що закон не діє у свідомості суспільства, є поняття правового поля — чого не знала Російська держава.

— Ви пишете, що напередодні Хмельниччини відсоток шляхти в Україні становив десь 2,5 відсотка. Це не мало, щоб якось впливати на суспільство?

— Це нормальний середньоєвропейський відсоток.

— Все ж мене цікавлять взаємовпливи князів і козаків...

— Князь поміж козаками був не один, був легендарний Байда, були Ружинські, козаки визнавали їх своїми ватажками. Але як саме все те діялось? У нас спрощене уявлення про ці речі. Як у побуті людина почувалася? От, скажімо, прийшов спудей записуватися до Києво-Могилянської Академії — ви знаєте, куди він ішов, переступивши поріг Академії?

— В деканат, мабуть...

— Ага, з двома довідками з ЖЕКу. Я теж не знаю. І таких сюжетів більшість в історії. Не знаючи цього, важко відповідати. Побутова історія — це те, що наша історіографія проспала, займаючись «селянськими рухами». Ось коли у мене саме про це буде стос матеріалів, книг, досліджень, ви прийдете до мене, і я вам скажу: вплив козаків на княжий прошарок і навпаки виявлявся у тім-то...

— Наталіє Миколаївно, у іменному покажчику Вашої книги я знайшов серед шляхетських прізвищ багато знайомих — Славинські, Черницькі, Білики, Рушковські. Мої добрі друзі носять такі ж прізвища. Чи означає це, що прізвище може прямо вказувати на шляхетське походження?

— Дев'яносто п'ять відсотків шляхетських прізвищ — від топонімів: Іванівка — Іваницький. Таке прізвище могла носити тільки людина, яка володіє своєю землею на праві повної власності. Так — у нас, у поляків, чехів, білорусів. У росіян же прізвище на «-ський» могло з'явитись лиш у князя, бо тоді, коли творилися прізвища, у них не було приватної власності на землю.

Але вам варто зауважити ще одне. Далеко не всі прізвища присвійно-топонімічного характеру — шляхетські. Скажімо, чоловік з прізвищем Білоцерківський. Біла Церква не була приватною власністю, це — королівщина. Отож Білоцерківський міг бути лиш міщанином з Білої Церкви — євреєм, українцем, поляком чи кимось іншим.

— Запитання наостанок: після виходу в світ Вашої книги чи не озивався хто-небудь ... з глибини віків?

— Був лист з Канади — писав чоловік, про далеких предків якого згадано в книзі. І ще один прецікавий лист був: надрукована на машинці подяка за книгу і підпис: «Красношапка-Четвертенський». Четвертенські — це князі, от, значить, один з них ходить собі десь по Києву...

На знімку Олександра БАБИЧА: Наталя Яковенко.

Бесіду вів Віталій ЖЕЖЕРА.

Рай — княже місто,

яке згадується в Іпатіївському літописі під 1284 роком

(Початок на 10-й стор.).

Це місце тут теж називають святим. А чому саме? Того ніхто не знає. Ідуть люди повз хреста, зупиняються на хвильку, хрестяться, старші читають молитву... Райгородок — святе місце в Яревищі. Я стояв тут і думав, що сюди варто б археологам навідатись, історикам. Верхів'я Прип'яті — колиска походження слов'янських народів. Для науки, для всіх нас — нерозкрита книга нашого життя. А скільки цікавого в побуті поліщуків!

Мені здавалося, що я знаю Полісся. Я помилявся. Зайшли ми на подвір'я Миколи Білицького. Навколо хати і шести будівель різного господарського призначення — сімдесят соток городу. Такий собі невеличкий хутір, вирваний у лісу. Крім хати — клуня, хлів, свининець, підварок, літня кухня, дровітня. Тут же ростуть двістілітні дуби, старі акації, берези... Микола Степанович розповів, що на своєму городі три роки тому він посадив 36 молодих дубків. Правнукам пригодяться. А ще є кілька соток власного сінокосу. Пасуться коні, корови, гелготять індики. Господар, ніяковіючи, говорив, що господарство його скромне, в людей біля хати — по гектару і більше поля. І мають люди не дві- три голови худоби, а сім-вісім.

З дозволу господаря зайшли в хату. До старої частини, яку будував ще його дід Микола Степанович, прибудував нову. Стара хатина складена з товстих соснових брусів, на одному з них я прочитав: «Сей дом благословен февраля 1910 года, 7 дня».

— Моя мама 1910 року народження, — розповів нам Микола Степанович. — Пішла до церкви. Чи далеко до церкви? Та ні, кілометрів чотири. Вона з давніх-давен пече хліб у печі на Трійцю. Перед тим, як іти в церкву, посадила хліб у піч, наказала моїй жінці, щоб та вийняла його.

Ми були свідками, як Єва Іванівна Білицька виймала рум'яні хлібини. Цілувала кожну, клала на рушник... До речі, в кожній хаті поліщука ікони, родинні фотографії, картини цвітуть в рушниках. У цій старій хатині стоїть піч, побудована вісімдесят років тому. Це не просто піч, це пам'ятка архітектури поліського краю, що займає майже половину хати. Висока, глибока, біля неї — примуст, на якому можна спати. За примустом — велика піч із припіком, а під нею куча, де зберігається картопля, інші продукти. Мати Миколи Степановича, Федора Мойсеївна, в нову половину хати переходити не хоче, живе в тій, в якій народилася.

За старим добрим звичаєм поліщуки не випускають з хати гостей з порожніми руками. Єва Іванівна подарувала нам буханець свіжого житнього хліба.

Щедрі люди на Поліссі. Недаремно ж сім віків тому князь Володимир Васильковович для відпочинку і лікування обрав саме це місце. Справді, якщо є рай на землі, то він — у селі Яревищі на Прип'яті. В Краю Лісів, куди ведуть стежки-дороги нашої історії.

Волинська область.

Як з гармати на Марс

Кращий письменник-фантаст Європи — наш!

В кінці травня у румунському місті Тімішоарі відбувся щорічний всеєвропейський конгрес любителів фантастики «Єврокон-94». Там румунський міністр культури і спорту Александру Миронов передав приз і диплом «Кращого письменника-фантаста Європи» киянинові Борису Штерну. Наш кореспондент Ігор Петренко взяв у письменника перше інтерв'ю в цьому званні:

— Раніше такої честі удостоювалися переважно західні письменники. А з східних — тільки поляк Станіслав Лем і росіяни брати Стругацькі. Чи не можна докладніше? Ви були лауреатом призу «Чумацький шлях-88» за кращу книгу року, написану українським фантастом, і призу «Старт-89» за кращу книгу молодого автора за підсумками всесоюзного опиту любителів фантастики. Ну, а європейськими призами громадян України нагороджують не щодня?

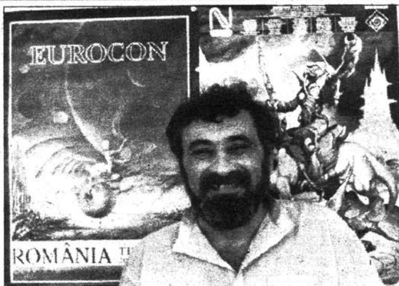
— Сам дивуюсь. Але так проголосували європейські любителі фантастики з багатьох країн. Вони вже років двадцять проводять на своїх конгресах подібну номінацію.

А здивувався я тому, що не вважаю себе таким уже фантастом. Пишу «зміщену», дивну, химеричну — є таке не дуже вдале літературознавче визначення — прозу. Я схиляюсь перед любителями фантастики, котрі можуть відрізнити, чим фантастика відрізняється від нефантастики. Але — їм видніше. Читач завжди правий.

Цього разу зібралися вони в Тімішоарі, непогане місце для містики й фантастики: там народився легендарний супер-вампір Дракула, ну а недавні події, що призвели до краху режиму Чаушеску, всі пам'ятають. Сам я в Тімішоарі не був. Намагаюсь поменше їздити, мені й вдома добре. Сиджу, пишу.

— Що ж ви тепер пишете?

— Знов-таки сам собі дивуюся. Узявся до перекладів. Не зміг стриматися — до моїх рук раптом потрапила повість Сомерсета Моема про Чехова. Ніколи у нас

не видавалася. Та й в Англії її не дуже знають. Чудова повість, написана в манері літературознавчої статті з фантастичним припущенням — ніби Чехов помер не в 1904, а в 1944 році. Я своє покинув, домовився з видавцями з туманного Альбіону про авторські права й переклав. Хочу опублікувати. Хай невеликим тиражем. Хай дорого. Справжній читач зрозуміє.

— А де він, справжній читач? Звідки візьметься?

— Звідти, звідки й справжній видавець. Нині, я сподіваюсь, в Україні настає кінець піратських видань. У нас, слава Богу, прийнято Закон про авторське та суміжні права, та й Бернську конвенцію зрештою доведеться підписати, якщо справді хочемо виконувати угоду про співробітництво й партнерство між Україною і Європейським Союзом, оце підписану в Люксембургу. Наші видавці тепер добре задумаються.

Щодо мене, я збираюсь видаватися у приватному видавництві «ВІАН», співзасновником якого сам є. Серйозні хлопці, я їм передаю всі свої авторські права. До речі, «ВІАН» увійшов до щойно створеної Асоціації незалежних книговидавців — на неї у нас певні надії. Там зібрались відомі вже в Україні недержавні видавництва: інтелектуальні київські «Основи», що видають Сартра й Ніцше, культуртрегерська львівська «Просвіта», видавнича фірма «Відродження» з Дрогобича, київське «Смолоскип»...

— Як ви оцінюєте перспективи української фантастики?

— Перспективи літератури можна пов'язувати тільки з появою окремих авторів. А як можна прогнозувати виникнення Державіна, Коцюбинського, Лема? Звісно, поява кількох сильних авторів може підняти планку середнього рівня. Хоча, з іншого боку, — у стрибках у висоту з жердиною з'явився Сергій Бубка, і що? Всі не почали стрибати на шість метрів, він — унікальний. Тут нема законів, не ясно з перспективами.

— Я кажу про перспективи жанру. Фантастику вважають популярним чтивом, поруч з детективами, порнографічною літературою. І часто нарікають, що українське красне письменство неровзвинуте саме у плані белетристики: нема своїх детективщиків популярних, порнографів і ... фантастів.

— Ну, порнографи самі з'являться, як бур'ян, навіщо ж їх культивувати? Перспективи поганої фантастики особисто у мене не викликають цікавості. Повторюю: сам термін «письменник-фантаст» здається мені штучним. Просто письменник!

— Як пише сучасний письменник? Просто письменник, але із званням «Кращого письменника-фантаста Європи»? Гусячим пером — чи, в дусі часу, на комп'ютері?

— Цілком вірно й без іронії: на комп'ютері. Все життя писав на машинці, перечитуючи кожну сторінку по 8—10 разів. Та мене спокусили персональним комп'ютером — і тепер не можу повернутись не лише до авторучки, а й до друкарської машинки. Комп'ютер — індивідуальна зброя! Я згоден з філософською фразою про те, що комунізм був переможений комп'ютером. На ньому зручно правити текст і тут же передавати його через модем хоч на Місяць. Та найголовніше: за комп'ютером зручно думати.

— Думати разом з комп'ютером?

— Ні! Самостійно.

На фото Сергія КОВАЛЬЧУКА — Борис Штерн.

Це буде щось особливе

Щойно закрився сезон у Київському домі моделей одягу. Під завісу відбувся тут показ кращих колекцій. Визнаному київському метру Герцу Мепену для показу колекції знадобилася ціла година. Менше — іншим майстрам — Ользі Руденко, Терезі Маєвській, Лідії Авдєєвій, Ларисі Аверщиній.

Про престижність акції говорило й те, що прес-конференція, присвячена цій події, завершилася у ресторані «Наполеон». Йшлося про плани й перспективи. А вони далекосяжні. Режисер Семен Горов, що працює при Київському будинку моделей одягу, найближчим часом збирається відкрити тут Театр моди, в якому шоу розглядатиметься як вид високого мистецтва, а не просто механічний показ. До речі, показуватимуть у тому театрі не лише моду як таку, а й костюми для театру і кіно, нову уніформу для всіх родів військ нашої армії.

Звичайно, потрібні кадри. Якраз учора оголошено прийом до школи манекенниць — актрис майбутнього театру. Вчитимуться вони у найкращих педагогів, майстрів своєї справи.

Наш кор.

Віктор ГЕНЧУК, журналіст

«Антей» не втрачає оптимізму

Теніс

Мабуть, не варто зайвий раз нагадувати, які важкі часи переживає наш спорт, і дитячий зокрема. Навіть проведення турніру місцевого значення — річ надскладна. А тут спромоглися організувати міжнародний : 225 юнаків та дівчат з 40 клубів країн СНД, Хорватії та Югославії взяли участь у традиційному розиграші Кубка спортивного клубу «Антей», який виховав тенісних зірок зі світовим ім'ям.

Одразу зазначу, що душею і мозком цієї події, звичайно ж, був Георгій Карцев — досвідчений арбітр, чудовий організатор з багаторічним стажем, директор спорткомплексу «Антей» у столиці нашої держави.

Отож, запитую Георгія Миколайовича: «Як же вдалося на високому рівні провести такий представницький турнір, та ще й за несприятливої погоди?»

— Прийшли на допомогу колеги, — відповідає він, — директори і тренери різних київських тенісних баз: Дарниця, Жуляни, Республіканський стадіон, ЦСК ЗСУ.

— Це, так би мовити, елементи професіональної солідарності. А чи були помічники, які не пошкодували коштів?

— Усі попередні роки фінансові проблеми нам були незнайомі. Адже всі витрати на себе брав АНТК «Антонов» (відповідальний керівник і генеральний конструктор Петро Балабуєв). Але цього разу наші шефи покрили лише частину витрат на розиграш Кубка «Антея». Однак, як кажуть, світ не без добрих людей. Уже не вперше на допомогу найбільшому тенісному комплексові Києва прийшов «Приватбанк» (київський філіал, директор Володимир Заворотний), який виділив стартові 30 мільйонів карбованців. А потім руку допомоги подали: українська виробничо-торговельна фірма FORT-POST, яку очолює Анатолій Сугак (директор) і його заступник, колишній воротар збірної країни та київського «Динамо» Юрій Роменський, британська фірма спортивного одягу та взуття «PONY», яку в Україні представляє знаменитий у минулому футболіст, а нині головний тренер тернопільської «Ниви» Леонід Буряк. Ці організації виділили чудові призи для переможців.

Нарешті, своєчасно до справи підключився представник Президента України в Ленінградському районі Дмитро Волгаров. Він, до речі, пообіцяв, що з наступного року Кубок «Антея» перебуватиме під районною опікою.

— Що ж, спасибі добрим людям. А як же проходили самі змагання?

— Дуже цікаво і в трьох вікових категоріях: юнаки та дівчата 1978/79, 1980/81 та 1982/83 років народження. У старших юнаків москвич Андрій Березинський у важкому двобої переграв антеївця Сашка Карпенка — 3:6, 6:2, 7:5. Хоча наш земляк гарантував собі перше місце в середній віковій категорії, але вирішив випробувати себе у грі проти старших. І, як бачите, дістався фіналу. У дівчат мінчанка Юлія Сапожникова перемогла росіянку Надію Карполь, яка з батьком — відомим волейбольним тренером — мешкає в Хорватії, — 6:4, 4:6, 6:4. Середня група: тут відбулася суперечка киянок. Настя Пономаренко («Базис») взяла гору над Ганною Комаровою («Антей») — 3:6, 6:4, 7:5. У хлопців «розборки» також були «сімейні». Мінчанин Сергій Самосейко переграв Максима Бельського.

У малюків киянка Олександра Кравець (спортучилище) виграла у москвички Дарії Панової — 6:3, 7:6. Мінчанин Сергій Васін в упертій боротьбі відібрав першість у киянина Владислава Городецького («Гарт»). До речі, наш земляк останнім часом виграв чимало турнірів і вважається перспективним. А тренує його мати, Валентина Семенівна — відмінний фахівець.

Нарешті, в парних розрядах найсильнішими стали: Карполь — Зеніна (Київ), Пономаренко — Анюхіна (Київ), Дворников (Москва) — Ковальчук (Київ), Сергеєв — Єрликін (обидва — Київ), Бельський — Самосейко, Позднєв — Мухолитов (обидва — Москва). В міксті перемогли кияни Зеніна — Васильчишин...

Лише результати

Футбол. Чемпіонат світу. Матч № 35. Бостон. **Греція — Нігерія.** 0:2. Фініді, 45 (0:1), Амокачі, 90 (0:2).

Матч № 36. Даллас. **Аргентина — Болгарія.** 0:2. Стоїчков, 61 (0:1), Сіраков, 90 (0:2).

У 1/8 фіналу зустрічаються: Німеччина — Бельгія, Румунія — Аргентина, С.Аравія — Швеція, Нідерланди — Ірландія, Бразилія — США, Нігерія — Італія, Швейцарія — Іспанія, Мексика — Болгарія.

Першість країни. Перша ліга. Карпати — Закарпаття — 4:1, Скала — Динамо-2 — 0:1, Прикарпаття — Дніпро — 4:1, Артанія — Хімік (Сіверськодонецьк) — 1:1, СК Одеса — Сталь — 2:0, Металург — Нафтовик — 2:4, Евіс — СБТС — 3:0, Десна — Норд-АМ-Поділля — 3:1, Хімік (Житомир) — Кристал — 2:1, Поліграфтехніка — Ворскла — 4:2.

Віктор БРАНИЦЬКИЙ, «Голос України»

І в свято — про серйозні речі

Ми вже повідомляли про святкування 100-річчя з дня народження олімпійського руху сучасності, яке проходило в Українському державному університеті фізичного виховання та спорту. До програми свята входив і «круглий стіл». Його тема — «Олімпійський рух в Україні: стан, перспективи».

Академік УАНП, олімпійський чемпіон Юрій Стеценко загострив увагу на проблемі ветеранів спорту. До речі, в цивілізованому світі до цієї категорії людей ставлення надзвичайно чуйно, вони оточені увагою і піклуванням. Для них проводяться великі змагання. А головне — вирішуються соціальні проблеми зірок спорту.

Робляться перші реальні кроки в цьому напрямку і в нашій країні. Зокрема, Міжнародною асоціацією ветеранів спорту (МАФІС), яку очолюють пан Стеценко і його дружина Тетяна. Але, як кажуть, роботи тут непочатий край.

Про біди дитячого спорту, зокрема різке скорочення через відсутність фінансування кількості ДЮСШ, з болем говорив голова спортивного товариства «Україна» Іван Клопов.

— За таких умов на нас чекає катастрофа, — сказав він. — Діти сьогодні змушені йти на вулицю. Ми втратимо і дитячий, і спорт великих досягнень...

Майже кожний з промовців торкався питання коштів, яких потребує сьогодні спорт молодої держави. Вона повинна надавати пільги в оподаткуванні бізнесменам, які підтримують цю важливу галузь. До речі, так робиться в Росії.

Ректор УДУФВС академік Володимир Платонов зосередив увагу на проблемах спортивної науки. Бракує підручників для студентів. Багато цих потрібних книжок уже написані, але видати їх, виявляється, ціла проблема. І навів приклади. Українські вчені написали відмінний підручник з плавання. А видаватимуть його ... у США. Бо в нашій країні, на жаль, він нікого не цікавить. Нарозхват у Південній Америці книга професора, директора науково-дослідного інституту фізичної культури і спорту Дмитра Поліщука. І ціна на неї там висока — 40 доларів. Але купують її охоче. В Україні, знову ж таки, це видання нікого не цікавить.

Професор [illegible] Петровський закликав до збереження кваліфікованих тренерських кадрів. Не секрет, що багато фахівців через матеріальну скруту змушені залишати Батьківщину в пошуках ліпшої долі.

Голова товариства «Колос» авторитетний Анатолій Усенко вважає, що треба зробити все, щоб легше працювалося тренерам на місцях. Люди трудяться захоплено, самовіддано, а отримують за свою важку і конче важливу працю копійки.

Один з найавторитетніших фахівців, колишній керівник українського спорту, академік Михайло Бака закликав не забувати всього того цінного, що накопичували попередні покоління фахівців нашого спорту. Зокрема, Михайло Макарович запропонував відродити рух «Олімпійський рік не тільки для олімпійців».

Ректор Львівського державного інституту фізкультури Мирослав Герцик нагадав присутнім про славні сторінки України олімпійської.

Академік Володимир Платонов, підсумовуючи відверту, конструктивну розмову, сказав:

— Ідеї олімпізму настільки широко проникли у свідомість майже кожної людини, що стали звичним явищем у сучасному світі.

Нам дуже приємно, що ініціатива, яка йде від кафедри олімпійського спорту нашого університету, наукової лабораторії вузу, редакції наукового журналу і видавництва, вузівського олімпійського центру, викликала широкий резонанс, розуміння з боку керівництва Національного олімпійського комітету, Міністерства у справах молоді та спорту, національних федерацій, ДСТ та відомств, споріднених навчальних закладів, ділових кіл, засобів масової інформації. Гадаю, що таке єднання, бажання розвивати спорт високих досягнень в Україні — серйозний фактор, який дає підстави сподіватися на хороше майбутнє олімпійського руху в нашій державі...

Микола КОСТЕНКО: «Ідеальний варіант — співробітництво»

Останнім часом у пресі з'явилося кілька публікацій, в яких керівники Всеєвразійської федерації кікбоксингу (ВФК) і федерації кікбоксингу України звинувачують певні організації та конкретних осіб в тому, що вони, мовляв, розвалюють цей вид спорту в країні. Отож ми попросили прокоментувати ситуацію заступника міністра у справах молоді та спорту Миколу КОСТЕНКА.

Ситуація

— Суть конфлікту полягає ось у чому: хто має представляти український кікбоксинг за рубежем і відповідати за нього в країні? Міністерство у справах молоді і спорту України, яке має всі законні права, визнає тільки національну Федерацію боксу та кікбоксингу, президентом якої є Юрій Спіженко. Саме їй, а не якійсь іншій організації, доручено влаштовувати національні змагання серед любителів усіх рангів і представляти Україну на міжнародному рингу.

Природно, постає запитання: які ж корені конфлікту? Ще в період розпаду Радянського Союзу росіяни пропонували нам, можливо, й іншим колишнім республікам, утворити не тільки з кікбоксингу, а й з усіх видів спорту всеєвразійські федерації. Для чого? А щоб і надалі владарювати на величезній території і бути представниками в міжнародних спортивних організаціях. Одне слово, щоб імперія продовжувала жити й розкошувати.

Звичайно, ми обговорили це питання на колегії міністерства, порадилися з керівниками національних федерацій і дійшли висновку, що простежується активна спроба не пускати Україну на міжнародну спортивну арену. Отож вирішили в євразійських федераціях, які ніяк не вписуються до олімпійської схеми (маю на увазі регіональний поділ: Європа, Азія, Африка, Америка ...), участі не брати.

Скільки разів просили москвича Олега Зіборова (президент ВФК) і його заступника киянина Андрія Чистова показати нам документи, які підтвердили б участь українських делегатів у виборах до цієї організації, підтверджували їхні повноваження. Але так і не дочекалися тих паперів. Як на мене, їх зовсім не існує в природі.

Не так давно з'явилася й федерація кікбоксингу України, яку навіть Міністерство юстиції зареєструвало. Щоправда, у цьому зв'язку постало ряд запитань, і ми ще з'ясовуватимемо багато обставин. Але авторитетно заявляю, що ця федерація не є національною. Можна створити скільки завгодно федерацій. Адже в світі існує шість версій у кікбоксингу, і за кожною провадять власні чемпіонати. Але найсильнішого можна виявити, лише провівши абсолютний чемпіонат, звівши в ньому переможців з усіх версій. А стосовно Андрія Чистова та Павла Орла, котрий очолює вже згадану федерацію кікбоксингу, то як фахівців ми їх поважаємо, але їхні організації — фактично спортклуби, і не більше. Вони не наділені абсолютними повноваженнями з розвитку цього виду спорту в країні, не мають прав на керівництво ним у державі. Ніхто не давав їм і права представляти Україну в міжнародних спортивних організаціях. Тому від імені Національного олімпійського комітету України негайно інформуватимемо міжнародні організації і наполягатимемо на виключенні федерацій, які очолюють згадані особи.

Звичайно, це дуже прикра історія, бо підриває авторитет спортивної України в світі. Мовляв, що ж ви вдома не можете розібратися зі своїми проблемами. Хоча з Андрієм Чистовим, знаним фахівцем, зустрічалися, сподівалися на співпрацю. Навіть збиралися звернутися до боксерської та кікбоксерської громадськості з проханням обрати А.Чистова на голову технічної комісії національної федерації і її віце-президента. На жаль, він відкинув цю пропозицію і продовжує діяти від імені ВФК.

А скринька просто розкривається. Колись пан Зіборов очолював федерацію кікбоксингу СРСР, а Чистов був у нього заступником. Потім, нікого не спитавшись (час був такий), перетворили її на всеєвразійську. За таким сценарієм створили організацію в Україні. Але це, власне, наші неформальні стосунки з однією з кікбоксерських гілок, а не чимось єдиним, що має повноваження.

Стосовно Всеєвразійської федерації кікбоксингу, то вона не раз потрапляла в ситуації, м'яко кажучи, скандальні, не має авторитету серед фахівців, бо рівень спортсменів, яких вона об'єднує, не найвищий. Траплялися, як не гірко, й смертельні випадки на рингу.

Тепер кілька слів про чемпіонат світу за версією WAKO, який хоче влаштувати в Києві А.Чистов. Він подається як любительський турнір. Але, як з'ясувалося, в нього допускаються й професіонали. То чому, скажіть, наша держава повинна годувати «Профі». А той світовий чемпіонат вимагає, зрозуміло, величезних витрат. Ми сказали Андрієві, що насамперед слід розв'язати спірну ситуацію, так би мовити, внутрішнє питання, а потім вже говорити про справи міжнародні. Національна федерація боксу і кікбоксингу України не входить до версії WAKO. А ті федерації, про які йдеться, наголошую ще раз, не мають права представляти українські інтереси. Вони, пробачте, — приватні лавочки.

Так-от, з економічної і спортивної точки зору організація того чемпіонату світу, що дискредитує саму ідею кікбоксингу, просто недоцільна. Ми не маємо права через чиїсь амбіції кидати на вітер величезні кошти. І природно, що відмовили в проведенні такого змагання на території нашої держави. Ці величезні гроші ліпше використаємо на розвиток кікбоксингу в Україні.

І останнє. Ми все ж продовжуємо закликати опонентів до діалогу і співпраці...

Записав Петро СТАНКЕВИЧ.

Іван КАЛИНИЧЕНКО, «Голос України»

Шанувальники сала, об'єднуйтеся!

Через газету підприємців півдня «Губернія», яка виходить у Херсоні, до читачів звернувся громадянин Григорій Сироватий із закликом створити партію шанувальників сала (ПШС). Він мотивує такий крок тим, що і німці, і угорці, і англійці, й голландці, алеути і ассирійці дуже полюбляють чудовий продукт із свинини. Не кажучи вже про українців. Замість жонглювання всілякими «ізмами», вважає автор пропозиції, краще створити назву партію і серйозно, у величезних масштабах заходитися вирощувати свиней. Кормова база, пошук кращих технологій відгодівлі тварин, транспортування і реалізація продукції — ось чим мають зайнятися члени нової партії, щоб завалити ринки ближнього й далекого зарубіжжя салом, окороками, ковбасами, сосисками тощо. Тоді, на думку оригінала, ніколи буде ходити на мітинги.

Херсон.

Віталій МАКСЮТЕНКО, «Голос України»

До нарколога — з комфортом і з грошима

У селі Коровинцях Недригайлівського району, як і скрізь, на жаль, є люди, схильні до алкоголізму. Борються з цим злом тут у дещо незвичний спосіб. Голова місцевого колгоспу «Комінтерн» виділяє службову «Волгу» (господарство не бідне, має аж 4 такі машини), на якій приятелів «зеленого змія» відвозять на один день до Черкас, де є відповідний лікувальний заклад. Легковиком привозять пацієнтів і назад. І всі ці послуги — за рахунок колгоспу.

Більше того, згідно з рішенням правління, їм виділяють ще й по 400 тисяч карбованців. Але при умові, що чоловік більше не зловживає спиртним, в іншому разі він повинен повернути до колгоспної каси таку ж суму — за використання авто.

Поки що ця система діє безвідмовно. За останній час шістьох звозили до лікарів і жоден з них поки що не відновив згубної звички. Чи то, нарешті, власного здоров'я стало шкода, чи просто з грошима скрута, аби під страхом фінансового покарання дозволити собі зайву чарку...

Сумська область.

Шевкет КАЙБУЛЛАЄВ, історик

Мене, мати, орда знає...

Взаємини українців з кримськими татарами історично складалися не настільки однозначно, як то можна думати, почитавши роман «Людолови» чи подібну літературу. А як же бути з українською народною піснею, де є слова «Мене, мати, орда знає, в чистім полі не займає...»? Тим часом кримськотатарський народ і досі глибоко шанує — як своїх героїв — гетьманів Дорошенка та Хмельницького. І досі (!) на татарських весіллях грають танець, названий на честь Хмельницького — «Богдан-кайтарма». Такі речі штучно вигаданими не бувають. Танець живий ще й досі.

Сімферополь.

Юрій ЗАДОЯ, школяр

Загальнолюдські цінності зеленого кольору

Недавно я їхав з вокзалу на Борщагівку. До трамвая увійшла родина африканців. Руки синів вільної Африки були зайняті валізами, і вони попросили, аби хто-небудь потримав їхню маленьку дитину. Пасажири чомусь засоромились. Чи то забули основоположні принципи пролетарського інтернаціоналізму, чи то їм здалося, що допомагати якимось африканцям — нижче нашої гідності?

А я не побоявся і взяв негритятко на руки.

Коли прибули на місце і малого було передано батькам, вони вручили мені двадцять доларів.

Цікаво було при цьому глянути на пасажирів. Вони немов прокинулись, в очах у кожного засвітились щирі інтернаціональні почуття і непідробна цікавість до загальнолюдських цінностей.

Київ.

Андрій СЕРГІЄНКО, студент

Все дорого, лиш повінь подешевшала

На березі Десни розговорилися з одним місцевим дідом про повінь, що розлилася тут нинішньої весни.

— Е-е, хіба тепер повені?! — сказав дід. — От раніше були повені! Пам'ятаю, в сімдесят-якомусь-то році Десна розлилася і принесла мені радіоприймач — я й досі його слухаю, справжній «Грюндік», а ще — добряче верблюже одіяло — я й досі ним укриваюся. А тепер вода несе хіба що сміття якесь, та й того мало. Екологічно чиста, знаєте, стала весняна вода. Нічого путнього не виловиш...

Чернігівська область.

Микола НИДВОРАЙ

Дволикі Януси епохи дефіциту

Пора вже створювати Музей курйозних документів перехідної епохи. В експозиції того музею зайняла б почесне місце, приміром, театральна афіша, надрукована в Чернігові на зворотному боці рулону купонів (отих, що їх продавці у магазинах відрізували ножицями, пригадуєте?) Або ось — запрошення на весілля, теж зроблено в друкарні — на звороті горілчаних етикеток.

А от у Яготині, у тамтешньому маршрутному таксі, видають пасажирам — замість проїзного квитка ... талони на харчування. Правда, цей документ має на собі штамп автопідприємства. Катайтесь на здоров'я...

Київська область.

Георгій ВОРОТНЮК, «Голос України»

Не гомо, але сапієнс!

«Брати наші менші...» — із зверхністю гомо сапієнса так кажемо, бува, про різних тварин, маючи на увазі, що отим братам нашого розуму природою не дано. А вони, дивись, інколи таке нам підносять, що тільки руками розводиш...

Кеша і бебека

Про папуг стільки вже писано, що не став би цього робити ще раз, аби не Кеша. Той, що мешкає в квартирі моїх друзів у Бородянці, вважаючи себе, очевидно, членом сім'ї. Бо може командувати: «Таміло, включи «Просто Марію!» Але хочеться розповісти про інше.

Якось господар квартири Віктор підібрав на вулиці напівживого горобця, приніс додому. Хай, вирішив, поки поправиться, побуде з Кешею. Той якийсь час придивлявся до гостя і невдовзі прийняв за свого. Щось там промовляв до нього, ділився їжею й водою, запрошував політати по квартирі. А коли горобця випустили на волю, Кеша несказанно засумував.

І ось одного разу він раптом побачив по той бік шибки горобця, що сів на підвіконня. Ой, як стрепенувся Кеша, як забарабанив дзьобом по склу, вигукуючи: «Моє! Моє!» Потім таке повторювалося не раз.

Причому, Кеша ніколи не плутає горобця з якоюсь іншою птахою. Якщо, скажімо, за вікном пролітають ворони чи сяде на підвіконня голуб, то папуга стрімголов ховається до своєї клітки, погрожуючи: «Вітя уб'є бебеку, бах-бах!»

Добросовісне порося

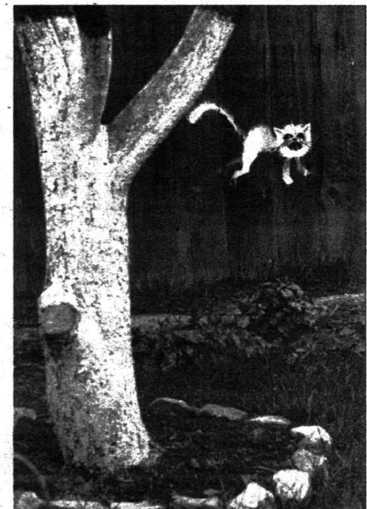
Ледь живе дике порося підібрав у лісі бригадир рільників Ігор Ткачук із села Фонтанки. Воно швидко звикло до людей. Господар почав кликати його до двору, сіпаючи за мотузок старого мідного дзвону, що висів коло будинку. І невдовзі порося на той сигнал почало відгукуватися — бігло на нього стрімголов.

Одного разу пізно вночі господарів зненацька розбудив дзвін. Вибіг чоловік і побачив, як городами втікають дві постаті, а порося чимдуж смикає мотузку дзвона, ухопивши її зубами. Тут же, на подвір'ї, знайшов господар кинутого переляканими злодіями лантуха, а в ньому — кілька курей і гусей. Як було не подякувати сторожеві?

Відтоді порося щоночі б'є на сполох: чи то чужа собака на подвір'я забреде, чи кішка. Пильний сторож не дрімає. Але ж і спати не дає.

Вася-домовласник

Кіт Вася всерйоз і назавжди образився на людей. Одного разу набили його за якусь шкоду в кафе-пиріжковій, що на Грецькій площі в Одесі, відтоді він вже ось кілька років, утікши на недалеке дерево, так і не злазить звідти. Тільки позирає зверхньо на натовп, що юрмиться на тутешньому книжковому базарі. Дехто підкине, бува, Васі кусень хліба чи ковбаси, той

спритно підхопить харч лапою на льоту, вмоститься на гілці, поїсть. Пити, мабуть, злазить на землю пізно вночі.

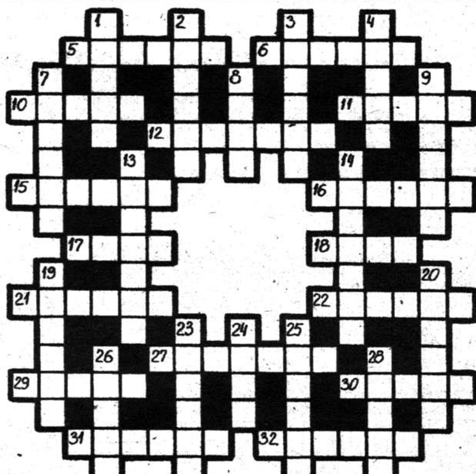
І навіть милосердний жест людей, що вони його зробили оце недавно, не змінив переконань кота Васі. А люди — ентузіасти з обласної станції юних техніків — змайстрували для Васі чудову оселю. Весело розмальований ошатний будиночок, де є не тільки балкон, а й телескопічна антена, підняли туди, де мешкає Вася, міцно прилаштувавши на гілках. Ще й напис зробили: «Кіт Вася». Більше того, тепер немає потреби кидати котові їжу догори — тут же прилаштовано «вантажний ліфт», який піднімає все, чого вам не жаль, на котячий стіл.

Вася день-другий придивлявся до оселі з далекої гілки, а потім таки здався: у хатинці все ж затишніше. Одне слово, справив новосілля. Але на землю, до людей, так і не спускається.

Одеса.

Фото Юрія ШКОДИ.

Кросворд «Літера «К»

По горизонталі: 5. Хімічний елемент. 6. Період палеозойської ери. 10. Богиня-плакальниця, уособлення плачу в давньоукраїнській міфології. 11. Український фізико-хімік, академік АН України. 12. Село на Черкащині, поблизу якого 1637 року в битві між козаками Павлюка і польською армією єдиний раз за всю історію козацького війська було прорвано козацький табір. 15. Давньоукраїнська назва Поясу Оріона. 16. Український театральний режисер, актор, теоретик театру. 17. Новозеландський птах. 18. Вірш Юрія Дарагана. 21. Кухня на судні. 22. Рослина — символ України. 27. Місто на Сумщині, поблизу якого 1659 року гетьман Виговський розгромив московську армію. 29. Давньоримський державний діяч, історик і письменник, непримиренний ворог Карфагену. 30. Французький інженер, один з основоположників термодинаміки. 31. Давньоукраїнська богиня родючості, аналог фрігійської та троянської Кібели. 32. Опера Жоржа Бізе.

По вертикалі: 1. Персонаж повісті В. Підмогильного «Третя революція». 2. Український артист балету, лауреат Шевченківської премії. 3. Один з видів японського класичного театру. 4. Верхній зимовий чоловічий та жіночий одяг. 7. Територіальна одиниця у Швейцарії. 8. Дерево, яке росте в Україні. 9. Американський письменник XX ст. 13. Всесвітньовідомий український математик. 14. Український живописець, що був художником УСС. 19. Гори на межі Європи й Азії. 20. Поема Т. Шевченка. 23. Титул монарха у деяких європейських країнах, в тім числі і в давній Україні. 24. Тотем давніх українців. 25. Село на Прикарпатті, знамените своїми писанками. 26. Видатний український перекладач і поет. 28. Сторона прямокутного трикутника.

Перші 30 страхових компаній за розмірами статутного фонду та сформованих страхових резервів (за звітами, наданими Комітету)

№	Назва страхової організації/Місто	Сума статутного фонду та сформованих страхових резервів	
		млн.крб.	у % до загальної суми
1	Оранта/Київ	195601,0	34,9
2	Донецьк-АСКО/Донецьк	63561,0	11,3
3	Саламандра/Харків	31789,0	5,7
4	Алькона/Київська обл.	24993,2	4,5
5	Запоріжжя-АСКО-Таврія/Запоріжжя	23388,0	4,2
6	ОМЕТА Інстер/Київ	11897,9	2,1
7	Поліс/Донецьк	10703,6	1,9
8	МиДО/Одеса	10105,5	1,8
9	Віспер/Київ	10015,5	1,8
10	Інспол/Миколаїв	9533,7	1,8
11	ПА-ПІК/Київ	8028,2	1,4
12	Поліартстрахінвест/Одеса	6456,9	1,2
13	Ліон/Дніпропетровськ	5456,5	1,0
14	Новий Дніпро/Запоріжжя	5036,5	0,9
15	СКІФ/Київ	4200,0	0,7
16	Херсон-АСКО/Херсон	4120,0	0,7
17	Лантек/Одеса	4000,0	0,7
18	Інтер-Ріск/Харків	3926,0	0,7
19	Скіф/Запоріжжя	3689,2	0,7
20	Преміор/Київ	3042,0	0,5
21	Салюс/Харків	2850,0	0,5
22	Цитадель/Хмельницький	2772,0	0,5
23	КСК/Севастополь	2765,6	0,5
24	АСКО-Медсервіс/Житомир	2724,6	0,5
25	Кредо/Запоріжжя	2627,3	0,5
26	СКАЙД-Кривбас/Дніпропетровська обл.	2581,7	0,5
27	Донбас/Донецька обл.	2533,0	0,5
28	Гарант/Чернівці	2525,0	0,4
29	Арманд/Одеса	2386,0	0,4
30	СКАЙД/Київ	2357,6	0,4
	Всього по Україні	561133,12	100,0

Перші 30 страхових компаній по страхових виплатах по всіх видах страхової діяльності (за звітами, наданими Комітету)

№	Назва страхової організації/Місто	Надходження страхових сум та страхового відшкодування	
		млн.крб.	у % до загальної суми
1	Оранта/Київ	188897,3	20,1
2	Алькона/Київська обл.	104265,8	11,1
3	Саламандра/Харків	18019,0	1,9
4	ОМЕТА Інстер/Київ	17082,7	1,8
5	Запоріжжя-АСКО-Таврія/Запоріжжя	12376,2	1,3
6	Поліс/Донецьк	10026,1	1,1
7	Донецьк-АСКО/Донецьк	6759,5	0,7
8	Софі/Запоріжжя	6507,0	0,7
9	МиДО/Одеса	5346,6	0,6
10	Інкомрезерв/Київ	4882,9	0,5
11	Гарантія/Чернігів	4619,8	0,5
12	Україна/Суми	2926,7	0,3
13	Скіф/Запоріжжя	2531,0	0,3
14	Поліс-Лугань/Луганськ	2425,0	0,2
15	Інспол/Миколаїв	2245,0	0,2
16	Ельвія/Дніпропетровськ	2132,4	0,2
17	СКАЙД/Київ	2094,7	0,2
18	ЮСК-Севастополь/Севастополь	1993,0	0,2
19	Україна-АСТ/Київ	1991,0	0,2
20	ЛОГОС/Луганськ	1968,4	0,2
21	АСКО-Донбас Північний/Донецька обл.	1892,2	0,2
22	АСКО-Крим/Севастополь	1867,1	0,2
23	Преміор/Київ	1862,4	0,2
24	Енергополіс/Київ	1775,0	0,2
25	КСК/Севастополь	1707,0	0,2
26	Медінкомп/Київ	1632,6	0,2
27	Фактотум/Київ	1565,9	0,2
28	Пилигримъ/Одеса	1556,6	0,2
29	ѲСК/Сімферополь	1491,0	0,2
30	Гарант-Авто/Київ	1437,9	0,2
	Всього по Україні	937492,5	100,0

Перші 30 компаній по надходженню страхових платежів по всіх видах страхової діяльності (за звітами, наданими Комітету)

№	Назва страхової організації/Місто	Надходження страхових платежів за рік	
		млн.крб.	у % до загальної суми
1	Оранта/Київ	361553,1	38,6
2	Алькона/Київська обл.	94686,8	10,1
3	Саламандра/Харків	55493,0	5,9
4	ОМЕТА Інстер/Київ	50197,0	5,4
5	Донецьк-АСКО/Донецьк	46126,8	4,9
6	Запоріжжя-АСКО-Таврія/Запоріжжя	28873,3	3,1
7	Поліс/Донецьк	22564,5	2,4
8	Олеся/Житомир	18298,0	2,0
9	Віспер/Київ	11692,8	1,2
10	Софі/Запоріжжя	10198,0	1,1
11	Новий Дніпро/Запоріжжя	10005,0	1,1
12	Інспол/Миколаїв	7907,0	0,8
13	Ліон/Дніпропетровськ	6898,0	0,7
14	СУМУС/Суми	6724,0	0,7
15	Скіф/Запоріжжя	6412,4	0,7
16	АСКО-Донбас Північний/Донецька обл.	5972,3	0,6
17	Інкомрезерв/Київ	5868,8	0,6
18	Терен/Тернопіль	5847,8	0,6
19	Гарантія/Чернігів	5674,8	0,6
20	Діско/Дніпропетровськ	5418,5	0,6
21	Херсон-АСКО/Херсон	5334,0	0,6
22	МиДО/Одеса	4837,5	0,5
23	АСКО-Крим/Севастополь	4527,6	0,5
24	КСК/Севастополь	4389,0	0,5
25	Харків/Харків	4381,0	0,5
26	Ельвія/Дніпропетровськ	4220,2	0,5
27	Енергополіс/Київ	4006,0	0,4
28	СКАЙД/Київ	3924,5	0,4
29	Галінстрах/Львів	3893,9	0,4
30	АСТРО-Дніпро/Запоріжжя	3854,0	0,4
	Всього по Україні	937492,5	100,0

Жарт номера

П'ять років тому жалкував, що запізно з'явився на світ. Тепер — що надто рано.

Микола ЛЕВИЦЬКИЙ.
Мал. Сергія ФЕДЬКА.

Як у нас це робиться

Володарське диво

Це раніше в дива народ у нас просто вірив. А тепер твердо знає: вони подекуди трапляються.

От, уявіть, такий собі громадянин вирішив балотуватися як кандидат на посаду голови Володарської районної Ради, що на Київщині. Вибори — суцільний головний біль. Це подумати лише, скільки проблем одразу постає перед кожним претендентом. І те треба, й те. Бо ж обиратися — це вам не свиням хвости крутити, тут серйозний підхід потрібен.

Перш за все необхідна гідна команда. Не якісь там горлодери, яких не годуй — дай лишень погаласувати. А люди серйозні, врівноважені, авторитетні. Щоб і солідні зустрічі могли організувати, і агітацію на рівні провести. І зрештою, мали час для чиїхось передвиборчих баталій.

А ж тут щойно наш кандидат лише про це подумав, як команда і з'явилася. Сама по собі. Ще й яка! Люди здебільшого поважні — з кабінетами, телефонами. Здатні отак просто зателефонувати, скажімо, на завод «Лазурит», одне з небагатьох підприємств у Володарці і сказати: завтра, мовляв, у вас буде зустріч з нашим кандидатом.

Сказано — зроблено. І без проблем — все в повному ажурі. Чим не диво?

Але й не таке буває. От як, приміром, кандидатові домогтися симпатій преси? Це теж проблема: не догодить бува котрийсь із претендентів пишучій братії — та так його розмалює, що рідний брат вітатися перестане. Але й тут усе — ніби за помахом чарівної палички. Нашого кандидата ще й зареєстровано не було, як того Закон України про вибори вимагає, а місцева газета «Голос Володарщини» вже друкує матеріал на його підтримку. І не будь-де, а на самісінькій першій сторінці травневого святкового номера. А за ним й інші на цю ж тему — і з дивовижною регулярністю.

Та й на тому чудасія не закінчується. Бо, наприклад, як можна балотуватися в сільському районі без транспорту? Це ж скільки населених пунктів треба об'їздити! І гроші на бензин теж звідкілясь треба брати. Але й тут у нашого кандидата все, ніби саме собою розв'язується. Немов якась добра фея править. Машину — будь ласка, та ще й з водієм. Бензин — скільки завгодно. Гасай собі районом, балотуйся на здоров'я, держава все оплатить!

Є тут і інші дива. А втім, чи не час вже спробувати пояснити, чому чарівні сили такі добрі саме до цього кандидата? Може, тут щось потойбічне? Чи бува не гуманоїди втрутилися? А може, річ у тім, що Василь Миколайович Чопівський, про якого тут йшлося, ніхто інший, як... представник Президента у Володарському районі. І хоч народ подейкує, що за час керівництва він відзначився хіба що тим, що поліпшив архітектурний вигляд Володарки, спорудивши собі триповерховий особняк, але все це хай лишиться на совісті пліткарів.

Катерина ПАРХОМЕНКО.

Володарка, Київська область.

Міні-проза

ГОДІ!

— Іванчук, ти за кого голосував на виборах?

— Звичайно за Баранченка!

— А чому саме за Баранченка?

— Бо він хороший!

— А ти, Федорчик, за кого голосував?

— І я, звісна річ, за Баранченка!

— Чому?

— Бо він — найбільш гідний кандидат: молодий, енергійний, політично грамотний, терплячий, чесний і до того ж — доктор економічних наук!

— Зрозуміло. А ти, Петренко, кому віддав свій голос?

— А я голосував за Козленка!

— Як? Чого за Козленка?

— Того, що він поганий! Розумієш, я все своє життя голосував за кращих з кращих, а бачиш як живу?! А тепер все, годі! Голосуватиму за негідників. Може, хоч з ними стане краще жити!

Олександр ПЕРЧОК.

Кіровоград.

Монологи

Потрійний громадянин

Мій давній знайомий вскочив у халепу. Причиною була звичайна бравада.

— Мілко плавають! — заявив він, коли почув, що дехто вимагає подвійного громадянства. — Я доб'юся — потрійного!

Річ у тім, що його прабабуся колись согрішила з євреєм, і тепер він мав усі підстави бути громадянином Ізраїлю. Крім того, він досконало володіє російською мовою, а жив, зрозуміло, в Україні. Як там воно було, але мій знайомий виклопотав потрійне громадянство.

Ось тут усе й почалося...

Тільки встиг він відслужити в українській армії, як його тут же призвали в армію Росії і, не довго думаючи, відправили в гори Паміру для боротьби з таджицькою опозицією. На кордон. Діставши легке, на щастя, поранення, повернувся додому, але одразу потрапив у поле зору ізраїльського військового аташе і загримів до армії Ізраїлю.

Ізраїльська контррозвідка «Моссад» виявила, що він прийняв уже дві присяги, і оголосила його російсько-українським шпигуном.

Якимось дивом йому вдалося відкрутитися від контррозвідки, але уникнути сутичок, тепер уже в іншому місці земної кулі, не зміг. Хоча араби теж трохи підірвали йому шкіру, все-таки повернувся в Україну живий.

— Нарешті заживу спокійно! — радів мій знайомий.

І даремно...

Після першої ж зарплати до нього з'явилися троє податкових інспекторів і зажадали сплати податків. При цьому інспектор з України вимагав у гривнях, яких ніхто ще й не бачив, російський — у рублях, а ізраїльський, звичайно, в шекелях.

Тоді він пішов шукати правди по різних бюрократичних інстанціях. В інстанціях, довідавшись, що мій знайомий потрійний громадянин, стали вимагати потрійного хабаря, але чомусь — у доларах.

Так нічого й не добившись, потрапив під суд. За несплату податків. І почалася його одіссея по «казенних будинках» трьох держав. Одним тільки і втішається: пенсію отримуватиме теж від трьох держав.

Але до пенсії ще ой-йо-ой...

• **Анатолій ДЯДЮН.**

Потойбічне

ЗАКОЛОТ

Перш ніж залягти спати до ранку, сторож Максимович, щойно смеркло, вирішив обійти підвідомчу йому територію. Свербів якийсь неспокій, ввижалися якісь звуки й голоси. Сторож навідався до гаража, машинного двору, складів, заглянув на тваринницькі ферми. На всю стайню дрімало лише кілька коней, поклавши голови одне одному на шию, на свинарні порохкували вві сні пацї, схожі на великих пацюків.

Максимович зазирнув до кормосховища. Вдарив у ніс солодкий дух прілого сіна, а очам відкрилася така дивовижа. В одному з кутків, куди через вибиті шибки пробивалося химерне місячне світло, зібралася худоба. Причому не абияк, ні, розсілися упоряджено, наче на радгоспних зборах. «О боже, допиячився на нічній роботі. Годі вже брати з крадіїв самограєм», — подумав сторож. Ставши навшпиньки, він приклав до щілини вухо.

— Дозвольте зб-бори нашого трудового колективу вважати відкритими, — мовив головуючий баран. — Всі делегати з'явилися?

— Де там! — гелготнула секретарка-качка. — Кнур мертвого хропака давить. Видно, допався до помиїв, то нажлуктився по самісіньке рило.

— Б-біда, — невдоволено бекнув голова. — Дехто отак власного кендюха натопче — й на бік, а інші за них... Отже, на порядку денному, тоб-б нічному, у нас одне питання: як вижити. Вже й так кістками світимо, а тут іще півень почув таке... Розкажи, Петруню!..

Когут злетів на лантух із скам'янілими добривами.

— Прогулююся туди-сюди повз ко-ко-контору, а тут невідь звідки як виско-кочить на мене злющий собацюра. Я злетів на підвіко-коння директорового ка-кабінету. Й аж гребінець дибки!

— Ну-ну, що саме, га? — гагакнув гусак.

— Скільки тут ко-комбікорму бачите? — півень повів крилом по голому сховищу. — Хоч яйцем поко-коти. Годувальники наші порозтягали по власних ко-коморах. Ось-ось і нас зведуть.

— Куди? — мекнув цап.

— Куди, куди — на м'ясокомбінат. Бо ко-кому ми такі потрібні, охлялі? Звісно ж, хазяйська ку-курка радгоспну ко-корову з ніг зіб'є. Так от, завтра вранці саме мають вирішити нашу долю.

Настала гнітюча тиша. Стало чути, як скубеться голодна миша.

— Треба мерщій втікати звідси, — заіржав кінь. — Подамся за «горб», у мене там р-родич є — мустанг.

— Поки туди-сюди вибе-берешся, тут із тебе-бе встигнуть здерти шкуру, — вгамував його баран. — На ковбасу пустять, будьонівську.

— Всім ге-ге-геть звідси! — загагакав гусак. — Га- гайда, хто куди. ги-ги-гибіти ж тут.

— Ні, вихід один: годі терпіти отих двоногих хижаків, — мотнув лобатою головою баран. — Он ряба, тебе чим годують? Позаторішньою соломою. а почім продають твоє молоко? Ото ж бо! Що клюють наші кури? Гній. А яйця їхні збувають, як золоті. Що наші вівці мають з того, що їх стрижуть? Ходять голі. Зате головиха — у золоті й вовні.

Присутні сумно кивали.

— Доведемо, хто тут є справжній господар. Хто годує конторське кубло? Ми. А воно за нас дбає? Дзуськи! Крізь стіни вітер як свистів, так і свище, крізь дах дощ як хльоскав, так і хльоскає.

— То, кажеш, завтра в конторі зберуться? — повів налитим оком бугай. — Отам я й здійму всіх на роги й розмажу по стіні.

Максимович пополотнів.

— Дурний ти, бу-гаю. Екстреміст. Сили багато, а розуму... Ні, ми оголосимо ультиматум: тваринний колектив бере владу до своїх ратиць!

— А далі що?

— Беремо позику в банку й ремонтуємо приміщення, купуємо переробні агрегати. Самі вироблятимемо сир, масло, вовну, яйця і, головне, самі їх збуватимемо.

— Годиться! — замекали, забекали, загелготіли й забелькотіли тварини. — Ти, баране, будеш у нас за голову.

— Якщо довірите. Господарство доручимо коняці — хай упрягається, фінанси — качці, вона доскіплива, нічого не упустить.

— А з отими двоногими що чинити? — сходив піною бугай. — Вони ж, як гедзі, все одно не дадуть нам жити. Я таки їх доведу: бик іще не перевівся на смик.

Виказуючи міць, він буцнув могутніми рогами і вдарив копитом.

— Тільки мене не ріжте! Благаю! Панове оху...ху...доба, тварюки, я вам ревно служитиму. Як чотириногий друг, — заволав сторож і гепнувся рачки в багно біля входу.

Там уранці його і знайшли.

— Ех, Максимовичу, Максимовичу, знову насмоктався! Доведеться з тобою прощатися, — кинув директор.

— Я вам зараз усе поясню, — підвівся на задні сторож і задріботів слідом. — Тут уночі таке бу-було, таке!.. Не повірите! Таємне збіговисько худоби. Заводій у них — із рогами та ратицями...

— Ти, бачу, таки з клепки зсунувся. Допився до білої гарячки — чорти маряться. До ЛТП тебе, негайно! — Директор попрямував до контори.

... До початку зборів залишалося півгодини.

Савелій ЦИПІН.

Харків.

Мал. Сергія ФЕДЬКА.

ГОЛОС України

Засновник — Верховна Рада України.
Видавець — Президія Верховної Ради України.
252019, м. Київ-19, вул. М. Грушевського, 5.
Газета виходить з 1 січня 1991 року.

Головний редактор С. ПРАВДЕНКО.
Редколегія: О. БІЛИК (заст. головного редактора), Л. БРОВЧЕНКО (в.о. заст. головного редактора), А. ГОРЛОВ (перший заст. головного редактора), І. ГРУШКО, В. КРАСНОДЕМСЬКИЙ, С. ПИСАРЕНКО, Б. СИДОРЕНКО (заст. головного редактора), А. СОЛОНСЬКИЙ, В. СУДДЯ (заст. головного редактора).

Адреса редакції: 252047, Київ-47, вул. Нестерова, 4.

◆ ТЕЛЕФОНИ: для довідок — 441-88-23; телефакс — 224-72-54; відділ реклами — 441-89-34, 441-89-44.
◆ Рукописів не повертаємо.
◆ Листування з читачами — тільки на сторінках газети.

Свідоцтво про реєстрацію періодичного друкованого видання — КП № 1 від 18.09.1990 р.

◆ За зміст та достовірність інформації у рекламних публікаціях відповідальність несе рекламодавець. ◆ Редакція не завжди поділяє позицію авторів публікацій. ◆ За точність викладених фактів відповідальність несе автор.

Газета виходить 5 разів на тиждень (крім неділі й понеділка) українською і російською мовами.
Індекс 60955.
Тираж 364459.

Комбінат друку видавництва «Преса України». 252047, Київ-47, проспект Перемоги, 50.
1 2 3 4 5 6 7 8 9 0
Зам. 0311124.

Газету набрано і зверстано в комп'ютерному центрі «Голосу України».